

P O L S K I
FADN

SYSTEM ZBIERANIA I WYKORZYSTYWANIA
DANYCH RACHUNKOWYCH Z GOSPODARSTW ROLNYCH

Wyniki standardowe uzyskane przez indywidualne gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2009 roku

Część I. Wyniki standardowe

WARSZAWA 2011

Wyniki standardowe uzyskane przez indywidualne gospodarstwa rolne uczestniczące w Polskim FADN w 2009 roku

Część I. Wyniki standardowe

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

mgr inż.   Monika Bocian
mgr inż.   Beata Malanowska

Warszawa 2011

Redakcja techniczna

Dariusz Osuch

Renata Płonka

Projekt okładki

Dział Wydawnictw

ISBN 978-83-7658-151-4

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

- Państwowy Instytut Badawczy

Zakład Rachunkowości Rolnej

00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984

Tel.: (0 22) 505 44 39

Tel./faks: (0 22) 826 93 22

E-mail: portal@fadn.pl

Internet: www.fadn.pl; www.polskifadn.eu

Spis treści

Wstęp	5
1. Uwagi ogólne	6
1.1. Podstawowe informacje o FADN.....	6
1.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych.....	8
1.3. Zakres podmiotowy FADN.....	9
1.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN	10
1.5. Zakres przedmiotowy FADN.....	11
1.5.1. Zmiany w zasadach gromadzenia danych w Polskim FADN	11
1.6. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN.....	12
2. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”	14
2.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”	14
2.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych.....	28
3. Uwagi do Wyników Standardowych FADN	36
3.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce.....	36
3.2. Zbiór indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN	37
4. Wyniki Standardowe FADN z próby indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2009 r.	38
4.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8).....	38
4.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES6)	45
4.3. Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UAA6).....	52
Literatura	59

Wykaz skrótów

AWU	- jednostka przeliczeniowa pracy (ang. Annual Work Unit).
c.u.	- jednostka monetarna (ang. currency unit).
CAP	- Wspólna Polityka Rolna (ang. Common Agricultural Policy).
COP	- specjalizujące się w produkcji zbóż, roślin oleistych i białkowych (ang. specialist cereals, oilseed and protein crops).
DG-AGRI	- Dyrekcja Generalna do spraw Rolnictwa (ang. Directorate-General for Agriculture).
EC	- Komisja Europejska (ang. European Commission).
ESU	- europejska jednostka wielkości (ang. European Size Unit).
EU	- Unia Europejska (ang. European Union).
EUR	- oznaczenie jednostki monetarnej o nazwie „euro”.
euro	- jednostka monetarna, obowiązująca w większości krajów członkowskich Unii Europejskiej.
EUROSTAT	- europejski Urząd Statystyczny.
FADN	- Sieć Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych (ang. Farm Accountancy Data Network).
FWU	- jednostka przeliczeniowa pracy członków rodziny (ang. Family Work Unit).
GUS	- Główny Urząd Statystyczny.
IERiGŻ-PIB	- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.
LFA	- obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania - ONW (ang. Less Favoured Areas).
LU	- jednostka przeliczeniowa zwierząt (ang. Livestock Unit).
Polski FADN	- System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych.
SGM	- standardowa nadwyżka bezpośrednia (ang. Standard Gross Margin).
UAA	- ziemia użytkowana dla celów rolniczych = użytki rolne (ang. Utilized Agricultural Area).
ZRR	- Zakład Rachunkowości Rolnej.

Wstęp

Wypełniając obowiązek nałożony Ustawą z dnia 29 listopada 2000 r. o zbieraniu i wykorzystywaniu danych rachunkowych z gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 3 poz. 20 z 2001 r. z późniejszymi zmianami) w 2009 r. utworzono komputerową bazę danych zawierającą 12 588 zestawów danych rachunkowych. Zbieranie danych z indywidualnych gospodarstw rolnych Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy zlecił szesnastu wojewódzkim ośrodkom doradztwa rolniczego. W 103 gospodarstwach indywidualnych rachunkowość była prowadzona pod kierunkiem audytorów ZRR. Ze 174 gospodarstw posiadających osobowość prawną i z 5 gospodarstw indywidualnych dane zostały zebrane metodą ankietową przez pracowników ośrodków doradztwa rolniczego oraz audytorów ZRR w ramach indywidualnych zleceń.

Po przeprowadzonych testach jakości danych obliczono wyniki dla 12 263 indywidualnych gospodarstw rolnych o wielkości ekonomicznej równej lub większej 2 ESU.

Opracowanie składa się z trzech podstawowych części:

1. Wstępnej, charakteryzującej Sieć Danych Rachunkowych Gospodarstw Rolnych (FADN).
2. Metodycznej, zawierającej wyjaśnienia rachunku wyników.
3. Statystycznej, zawierającej dane statystyczne dla grup gospodarstw rolnych, ustalonych na podstawie trzech kryteriów grupowania: wielkości ekonomicznej, typu rolniczego i powierzchni użytków rolnych. Wyniki Standardowe zawierają 140 zmiennych charakteryzujących sytuację ekonomiczno-finansową gospodarstw rolnych w roku obrachunkowym.

Opracowane wyniki są w pełni zgodne z pojęciami i kategoriami ekonomicznymi, prezentowanymi w wynikach standardowych FADN Dyrekcji Generalnej do spraw Rolnictwa UE (DG -AGRI)¹.

Parametry wartościowe dotyczące produkcji, kosztów i inwestycji są kategoriami netto (bez VAT). Pomimo ustawowego zwolnienia podmiotowego od podatku od towarów i usług, nazywanym w skrócie VAT, rolnicy prowadzili w 2009 r. ewidencję zdarzeń w standardzie umożliwiającym ustalenie wartości netto oraz kwoty VAT.

W opracowaniu wartości pieniężne wyrażone są w polskich jednostkach monetarnych – złotych (zł).

---

¹ W sprawozdaniach z gospodarstw rolnych przekazanych do Komisji Europejskiej są zawarte nominalne wartości dopłat bezpośrednich (JPO i UPO).

1. Uwagi ogólne

1.1. Podstawowe informacje o FADN

FADN to europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, którego formalne kształtowanie rozpoczęło się w 1965 r.

FADN był tworzony etapowo w miarę poszerzania Unii Europejskiej, na podstawie Rozporządzenia Rady EWG nr 79/65/EEC z dnia 15 czerwca 1965 r. w sprawie utworzenia sieci zbierania danych rachunkowych dotyczących dochodów i działalności gospodarstw rolnych w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej [14]. W początkowej fazie (etap I) system zaistniał w sześciu krajach założycielskich (w Belgii, we Francji, w Holandii, w Luksemburgu, w Niemczech i we Włoszech), a po poszerzeniu w 1973 r. (etap II) także w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Danii. Od 1981 r. (etap III) dodatkowo w Grecji, od 1986 r. (etap IV) do badań włączono Hiszpanię i Portugalię, a od 1995 r. (etap V) Finlandię, Szwecję i Austrię. Od 1 maja 2004 r. (etap VI) do systemu FADN weszły także: Cypr, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia, Republika Czeska i Węgry, a od 1 stycznia 2007 r. (etap VII) Rumunia i Bułgaria.

Od 2007 r. FADN funkcjonuje na terenie 27 krajów członkowskich UE. Poniżej przedstawiono przebieg rozszerzenia zasięgu FADN (patrz: Mapa 1-1).

Mapa 1-1   **Etapy tworzenia FADN w Europie**

Unikalność FADN polega na tym, że gromadzi on dane zaliczane do grupy wrażliwych, które opisują sytuację ekonomiczną i finansową gospodarstw rolnych.

FADN bazuje na danych rachunkowych pochodzących z rachunkowości realizowanej w konwencji tzw. zarządczej. Odmiana tej rachunkowości znacznie wierniej odzwierciedla sytuację gospodarstwa rolnego niż rachunkowość finansowa². O wyborze konwencji rachunkowości zarządczej zdecydowała potrzeba rozpoznania rzeczywistej sytuacji gospodarstw rolnych w celu podejmowania decyzji jak najbardziej adekwatnych do tych sytuacji.

W polu obserwacji FADN znajdują się gospodarstwa towarowe. Minimalna wielkość ekonomiczna, po przekroczeniu której zalicza się gospodarstwo rolne do pola obserwacji FADN, ustalana jest na podstawie analizy sum standardowej nadwyżki bezpośredniej (SGM) z danych GUS w poszczególnych klasach wielkości ekonomicznej. W praktyce prowadzony jest rachunek polegający na obliczeniu skumulowanej sumy SGM z poszczególnych klas, zaczynając od największej, aż do osiągnięcia ok. 90% SGM z operatu. Dolna granica przedziału, w którym to nastąpi jest minimalnym progiem wielkości ekonomicznej.

Z powodu istniejących różnic w strukturze agrarnej, progi wielkości ekonomicznej, wyznaczające minimalną wielkość gospodarstw rolnych włączanych do pola obserwacji FADN, są różne w poszczególnych krajach członkowskich.

Należy podkreślić, że FADN jest jedyną bazą danych, w której dane zbierane są według jednolitych zasad, a gospodarstwa tworzą statystycznie reprezentatywną próbę towarowych gospodarstw rolnych funkcjonujących na obszarze Unii Europejskiej.

---

² Rachunkowość finansowa podlega odpowiednim przepisom prawa, które są różne w poszczególnych krajach członkowskich Unii Europejskiej. Jej zadaniem jest ocena sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa, a często bywa podstawą naliczania podatku dochodowego.

1.2. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych

Zasady klasyfikacji gospodarstw zostały precyzyjnie określone i po raz pierwszy formalnie ustanowione Decyzją Komisji (EWG) 78/463/EEC z dnia 7 kwietnia 1978 r. [1]. Według tych zasad gospodarstwa rolne funkcjonujące na terenie Wspólnoty klasyfikowane są według dwóch kryteriów:

- wielkości ekonomicznej,
- typu rolniczego.

W podstawowej klasyfikacji gospodarstw rolnych mają zastosowanie następujące parametry ekonomiczne:

- standardowa nadwyżka bezpośrednia (SGM),
- europejska jednostka wielkości (ESU).

Standardowa nadwyżka bezpośrednia (SGM) jest nadwyżką wartości produkcji danej działalności rolniczej nad wartością kosztów bezpośrednich w **przeciętnych dla danego regionu warunkach produkcji**. W celu wyeliminowania wpływu zmian w produkcji (np. wywołanych złą pogodą) lub cen produktów i środków produkcji, do obliczeń przyjmowane są średnie z trzech lat odpowiedniego okresu, na podstawie uśrednionych danych rocznych z danego regionu. Z tego właśnie powodu, pojęcie nadwyżki bezpośredniej zostało uzupełnione terminem „standardowa”.

Współczynniki SGM są obliczane dla każdego regionu statystycznego i dla każdej prowadzonej działalności w odniesieniu do 1 hektara uprawy lub 1 sztuki zwierzęcia³. W Unii Europejskiej wylicza się SGM dla 105 działalności.

Tak duża liczba pozycji w zestawach standardowych nadwyżek bezpośrednich odzwierciedla nie tylko zróżnicowanie rolnictwa w Unii Europejskiej, ale także ukazuje poziom stosowanej szczegółowości, zapewniający porównywalność dostarczanych wyników, a tym samym realnie odzwierciedlający sytuację w rolnictwie.

Europejska Jednostka Wielkości (ESU) jest parametrem służącym do określania wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego ustalonej na podstawie standardowych nadwyżek bezpośrednich gospodarstwa. Jedno ESU odpowiada równowartości 1200 euro.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego stanowi jedno z kryteriów używanych dla charakteryzowania gospodarstwa rolnego we Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych. Jest ona określana na podstawie sumy wartości standardowych nadwyżek bezpośrednich (SGM) wszystkich działalności występujących w gospodarstwie.

---

³ Wyjątek: - SGM dla grzybów odnosi się do 100 m² uprawy,
- SGM dla drobiu odnosi się do 100 szt. zwierząt.

Typ rolniczy gospodarstwa jest drugim kryterium stosowanym w klasyfikacji gospodarstw rolnych. Jest on określany na podstawie udziału poszczególnych działalności w tworzeniu ogólnej wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej (SGM) gospodarstwa.

W zależności od pożądanego stopnia dokładności, typy rolnicze gospodarstw są dzielone na:

- 8 typów ogólnych i grupę gospodarstw niesklasyfikowanych (oznaczanych z użyciem jednego znaku),
- 17 typów podstawowych (oznaczanych z użyciem dwóch znaków),
- 50 typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem trzech znaków),
- 31 podtypów typów szczegółowych (oznaczanych z użyciem czterech znaków).

Współczynniki SGM liczone są okresowo na podstawie średnich danych z trzech kolejnych lat w wydzielonych regionach krajów członkowskich. Komisja UE ustala listę działalności rolniczych, dla których konieczne jest policzenie SGM. W Polsce lista, dla której obliczono SGM'2002, obejmuje 71 działalności rolniczych.

1.3. Zakres podmiotowy FADN

Minimalny próg określający gospodarstwo jako towarowe (oznacza to włączenie gospodarstwa do badań) wyrażony jest w ESU. Wielkość ta jest ustalana oddzielnie dla każdego kraju członkowskiego i zmienia się w czasie, zgodnie z ewolucją struktury i siły ekonomicznej gospodarstw rolnych (patrz: Tabela 1.3-1).

Tabela 1.3-1 Minimalne progi wielkości ekonomicznej i liczebność próby FADN w poszczególnych krajach członkowskich w 2009 r.

Kraj	Dolny próg wielkości ekonomicznej	Liczba gospodarstw w próbie	Struktura próby w europejskim FADN
	ESU	szt.	%
Austria	8	1 800	2,19
Belgia	16	1 200	1,46
Bułgaria	1	2 000	2,44
Cypr	2	500	0,61
Czechy	4	1 300	1,58
Dania	8	2 250	2,74
Estonia	2	500	0,61
Finlandia	8	1 150	1,4
Francja	8	7 320	8,91
Grecja	2	5 500	6,7
Hiszpania	4	9 706	11,82
Holandia	16	1 500	1,83
Irlandia	2	1 300	1,58
Litwa	2	1 000	1,22
Luksemburg	8	360	0,44

Łotwa	2	1 000	1,22
Malta	8	400	0,49
Niemcy	16	6 360	7,74
Polska	2	12 100	14,73
Portugalia	2	2 300	2,8
Rumunia	1	4 000	4,87
Słowacja	8	600	0,73
Słowenia	2	900	1,1
Szwecja	8	1 000	1,22
Węgry	2	1 900	2,31
Wielka Brytania	16	2 500	3,04
(w tym: Irlandia Północna)	8	320	0,39
Włochy	4	11 686	14,23
Razem FADN UE		82 132	100

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1265/2008 z 16 grudnia 2008 r. zmieniające Rozporządzenie nr 1859/82 dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [4].

1.4. Wybór próby gospodarstw rolnych z pola obserwacji FADN

Agencje łącznikowe z poszczególnych krajów opracowują corocznie plany wyboru gospodarstw rolnych do badań w ramach FADN. Po ich opracowaniu i zaakceptowaniu przez Komitety Krajowe FADN, plany te są przekazywane do akceptacji przez Komitet Wspólnoty nadzorujący FADN.

Biorąc pod uwagę kryterium wielkości ekonomicznej czy typu rolniczego, obserwujemy wewnątrz pola obserwacji FADN duże zróżnicowanie gospodarstw rolnych.

Dla zapewnienia precyzyjnego odzwierciedlenia tego zróżnicowania w próbie badawczej, Agencja łącznikowa dzieli pole obserwacji na warstwy. Pominięcie tej czynności w procesie wyboru próby mogłoby spowodować brak właściwej reprezentacji niektórych rodzajów gospodarstw (np. dużych gospodarstw mlecznych w jednym regionie, czy małych gospodarstw produkujących owoce w innym regionie). W procedurze wyboru do warstwowania zbioru gospodarstw mają zastosowanie trzy kryteria⁴:

- położenie regionalne,
- wielkość ekonomiczna,
- typ rolniczy.

⁴ Patrz: Literatura poz. [6]

1.5. Zakres przedmiotowy FADN

Dla potrzeb FADN zbieranych jest około 1 tys. różnych danych liczbowych, dotyczących gospodarstwa rolnego. Odzwierciedlają one stan i strukturę składników majątkowych, a także stan i strukturę zobowiązań. Inne dane odzwierciedlają strukturę przychodów i kosztów na poziomie gospodarstwa rolnego. Szczególna uwaga zwrócona jest na elementy związane ze Wspólną Polityką Rolną (dotacje, kwoty i limity produkcyjne).

Zakres i format zbieranych danych rachunkowych w gospodarstwach rolnych dla potrzeb FADN jest szczegółowo zdefiniowany w Rozporządzeniu Komisji (WE) NR 868/2008 z dnia 3 września 2008 r. [3] [10]. Przepisy te obok szczegółowego wykazu zmiennych zawierają także instrukcje dotyczące sposobu wypełniania tzw. sprawozdania z gospodarstwa rolnego FADN oraz definicje stosowanych pojęć. Sprawozdanie to składa się z 14 grup danych rachunkowych, zestawionych tematycznie w odpowiednie tabele (od A do N):

- Tab. A.** Informacje ogólne.
- Tab. B.** Struktura własnościowa ziemi użytkowanej rolniczo.
- Tab. C.** Zasoby i nakłady pracy własnej oraz najemnej.
- Tab. D.** Stan i wartość zwierząt.
- Tab. E.** Zakup i sprzedaż zwierząt.
- Tab. F.** Koszty.
- Tab. G.** Zasoby i gospodarowanie składnikami majątkowymi.
- Tab. H.** Zadłużenie.
- Tab. I.** Podatek od wartości dodanej (VAT).
- Tab. J.** Dopłaty i subsydia.
- Tab. K.** Produkcja roślinna i zwierzęca (bez zwierząt).
- Tab. L.** Kwoty i inne prawa.
- Tab. M.** Dopłaty bezpośrednie.
- Tab. N.** Szczegóły zakupów i sprzedaży zwierząt.

1.5.1. Zmiany w zasadach gromadzenia danych w Polskim FADN

1.5.1.1. W roku 2009 nastąpiła zmiana zasad wyceny ziemi własnej.

Do roku 2008 zasoby ziemi własnej wyceniane były w sposób normatywny na podstawie: rodzaju gruntu, klasy bonitacyjnej, okręgu podatkowego oraz ceny 1 dt (100 kg) żyta publikowanej przez Prezesa GUS. Od roku 2009 grunty wyceniane są na podstawie deklarowanej przez rolnika kwoty, za którą byłby skłonny kupić własną ziemię. Na skutek tego wartość ziemi wykazywana w bilansie finansowym jest znacznie wyższa niż w latach poprzednich i jest zbliżona do wartości określonej na podstawie cen rynkowych.

1.6. Sposób prezentacji wyników obliczonych na podstawie danych rachunkowych FADN

Wyniki obliczone na podstawie danych FADN zgromadzonych w komputerowej bazie prezentowane są w zestawach statystycznych (Tabela 4.1-1 - Tabela 4.3-10). Zawierają one wartości średnie dla grup gospodarstw rolnych wyłanianych według typów rolniczych i wielkości ekonomicznej. Dodatkowo gospodarstwa zostały pogrupowane według powierzchni użytków rolnych.

Ze względu na obowiązujące zasady upowszechniania danych FADN dopuszczalne jest prezentowanie wyników z grupy obejmującej co najmniej 15 gospodarstw. W przypadku mniejszej liczebności wpisywana jest „.” (kropka).

Tabela 1.6-1 Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Typy rolnicze		Typy rolnicze podstawowe	
Symbol	Nazwa	Symbol	Nazwa
AB	Uprawy polowe	13	Zboża, oleiste i strączkowe
		14	Inne uprawy polowe
		60	Uprawy polowe ogrodnicze i trwałe, łącznie
C	Uprawy ogrodnicze	20	Uprawy ogrodnicze
D	Winnice	31	Winnice
E	Uprawy trwałe	32	Drzewa i krzewy owocowe (łącznie z cytrusowymi)
		33	Gaje oliwne
		34	Pozostałe uprawy trwałe, łącznie
F	Krowy mleczne	41	Bydło mleczne
G	Zwierzęta żywione w systemie wypasowym (bez krów mlecznych)	42	Bydło opasowe
		43	Bydło ogółem
		44	Owce, kozy i inne zwierzęta żywione w systemie wypasowym
H	Zwierzęta ziarnożerne	50	Zwierzęta żywione paszami treściwymi
I	Mieszane	71	Różne zwierzęta, z przewagą żywionych w systemie wypasowym
		72	Różne zwierzęta, z przewagą żywionych paszami treściwymi
		81	Uprawy polowe i zwierzęta żywione w systemie wypasowym, łącznie
		82	Różne uprawy i zwierzęta, łącznie

Zestawienie typów rolniczych TF8 jest kombinacją typów podstawowych, pochodzących z różnych typów szczegółowych, tworzącą w rezultacie osiem grup gospodarstw rolnych.

Tabela 1.6-2 Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ESU), klasyfikacja ES6

ES6		Rozmiar w ESU
bardzo małe	(XS)	ESU < 4
małe	(S)	4 ≤ ESU < 8
średnio- małe	(MS)	8 ≤ ESU < 16
średnio- duże	(ML)	16 ≤ ESU < 40
duże	(L)	40 ≤ ESU < 100
bardzo duże	(XL)	ESU ≥ 100

Z kolei Tabela 1.6-2 przedstawia sześć klas wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych (ES6) opracowanych na podstawie Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych [2].

Tabela 1.6-3 Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UR)

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych w ha
bardzo małe (AXS)	UR ≤ 5
małe (AS)	5 < UR ≤ 10
średnio- małe (AMS)	10 < UR ≤ 20
średnio- duże (AML)	20 < UR ≤ 30
duże (AL)	30 < UR ≤ 50
bardzo duże (AXL)	UR > 50

Klasyfikacja gospodarstw rolnych według 6 klas powierzchni użytków rolnych wyrażonej w ha, jest rzadziej stosowana (patrz: Tabela 1.6-3). Tego grupowania nie stosuje się w „Wynikach Standardowych FADN”. W publikacjach Komisji UE została ona wyparta przez grupowanie według parametrów ekonomicznych, ustalanych w ramach Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych.

2. Zmienne zawarte w „Wynikach Standardowych FADN”

2.1. Opis zmiennych w „Wynikach Standardowych FADN”

„Wyniki Standardowe FADN” zawierają 10 tabel tematycznych:

1. Populacja i próba gospodarstw.
2. Wybrane informacje o produkcji.
3. Wartość produkcji.
4. Koszty.
5. Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa.
6. Salda dopłat i podatków.
7. Dochód na gospodarstwo rolne.
8. Dochód na osobę.
9. Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego.
10. Wskaźniki finansowe.

Opisy poszczególnych zmiennych są zgodne z zawartymi w „Wynikach Standardowych FADN”⁵. Natomiast ich zawartość w poszczególnych tabelach nie zawsze odpowiada w pełni tytułom. Należy więc zwrócić uwagę na szczegółowy opis danej zmiennej (od Tabela 2.1-1 do Tabela 2.1-10). W kolumnie „Symbol” zawarte jest alfanumeryczne, pięciodziankowe oznaczenie poszczególnych zmiennych.

Dla ułatwienia rozumienia poszczególnych zmiennych zawartych w „Wynikach Standardowych FADN”, w dalszej części rozdziału zamieszczono ich objaśnienia w porządku identycznym do prezentowanych wyników. Dodatkowo zamieszczono szczegółowe schematy obliczeń wybranych zmiennych prezentowanych w Wynikach Standardowych.

Tabela 2.1-1 Populacja i próba gospodarstw

Symbol	Zmienna	Sposób obliczenia, uwagi
SYS02	Liczba reprezentowanych gospodarstw	Suma parametrów wag poszczególnych gospodarstw w próbie.
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie	Liczba gospodarstw w próbie.
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro	Średni kurs wymiany krajowej waluty na euro w roku obrachunkowym. Obliczany jest jako średnia z miesięcznych kursów wymiany ważonych liczbą dni w miesiącu.

⁵ Patrz: Literatura poz. [9] [13].

Tabela 2.1-2 Wybrane informacje o produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego, wyrażona w europejskich jednostkach wielkości.
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	Całkowite nakłady pracy ludzkiej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego = AWU wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych = 2 200 godz./rok. [SE015 + SE020]
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	Całkowity czas pracy ludzi w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, wyrażony w godzinach. [SE016 + SE021]
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych = FWU (głównie członków rodziny), wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy rodziny = osobach pełnozatrudnionych rodziny.
SE016	Czas pracy własnej	godz.	Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób nieopłaconych (głównie członków rodziny), wyrażony w godzinach.
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	Nakłady pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażone w jednostkach przeliczeniowych pracy = osobach pełnozatrudnionych.
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	Czas pracy w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego osób opłaconych gotówką lub w naturze, wyrażony w godzinach.
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	Całkowity obszar ziemi użytkowanej rolniczo (użytków rolnych) = (UAA). Na tę powierzchnię składa się: ziemia własna, ziemia dzierżawiona na jeden rok lub dłużej, ziemia użytkowana na zasadzie udziału w zbiorze z właścicielem, a także ugory i odłogi. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów, ziemi dzierżawionej na okres krótszy niż 1 rok, ziemi zalesionej i pozostałych gruntów (dróg, stawów, nieużytków, itp.). Powierzchnia wyrażona jest w hektarach (1 ha = 10 000 m ²).
SE030	Powierzchnia dzierżawionych użytków rolnych	ha	Powierzchnia ziemi dzierżawionej przez rolnika na podstawie umowy dzierżawnej na okres liczący co najmniej 1 rok (odpłatność regulowana w gotówce lub w naturze).
SE035	Zboża	ha	Pszenica zwyczajna, orkisz, pszenica twarda, żyto, jęczmień, owies, mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, pozostałe zboża.
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	Strączkowe na nasiona, ziemniaki, buraki cukrowe, zioła, oleiste i włókniste tącznie z nasionami, chmiel, tytoń, inne przemysłowe (tącznie z bawełną i trzciną cukrową).
SE042	Uprawy energetyczne	ha	Powierzchnia uprawy roślin energetycznych.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami wysokimi). Dotyczy powierzchni podstawowej (nie uwzględnia się powierzchni wszystkich zbiorów), nawet gdy praktykowane jest następstwo na tej samej powierzchni, w tym samym roku obrachunkowym. Nie uwzględnia się powierzchni uprawy grzybów.
SE050	Winnice	ha	Łącznie z młodymi nasadzeniami jeszcze nie plonującymi (bez szkótek).
SE054	Uprawy trwałe	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi), gaje oliwne, szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i trwałymi uprawami pod osłonami. Bez winogron. [SE055 + SE060 + SE065]
SE055	Sady	ha	Sady owocowe i jagodowe (łącznie z sadami tropikalnymi).
SE060	Gaje oliwne	ha	Drzewa oliwne.
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	Szkółki i pozostałe uprawy trwałe (wiklina, sitowie, bambus). Łącznie z młodymi nasadzeniami i uprawami trwałymi pod osłonami.
SE071	Uprawy pastewne	ha	Pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne.
SE072	Odfogi	ha	Powierzchnia użytków rolnych, nieuprawiana w roku obrachunkowym, niekwalifikująca się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE073	Ugory	ha	Grunty orne czasowo nieużytkowane, które pozostają w dobrej kulturze oraz które kwalifikują się do otrzymania dotacji i innego wsparcia finansowego.
SE075	Lasy	ha	Obszary zadrzewione, lasy, plantacje topoli, łącznie ze szkółkami leśnymi. Obszar ten nie jest ujęty w pozycji „Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych” (SE025).
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	Stan średni w roku: koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej i drobiu utrzymywanych w gospodarstwie rolnym, wyrażony w jednostkach przeliczeniowych zwierząt (LU) ⁶ . Nie są uwzględniane roje pszczół, króliki i pozostałe zwierzęta. Zwierzęta nie będące własnością gospodarstwa rolnego, utrzymywane w gospodarstwie na podstawie umowy także ujęte są dla określenia rocznego stanu posiadania zwierząt.

⁶ konie	:= 0, 8	krowy mleczne	:= 1, 0	lochy	:= 0, 5
cielęta na tucz	:= 0, 4	krowy wybrakowane	:= 1, 0	tuczniaki	:= 0, 3
cielęta < 1 rok	:= 0, 4	krowy pozostałe	:= 0, 8	trzoda pozostała	:= 0, 3
byczki 1 - 2 lata	:= 0, 7	matki kozie	:= 0, 1	brojlery	:= 0, 007
jałówki 1 - 2 lata	:= 0, 7	kozy pozostałe	:= 0, 1	kury nioski	:= 0, 014
byki ≥ 2 lata	:= 1, 0	matki owcze	:= 0, 1	drób pozostały	:= 0, 03
jałówki hodow.	:= 0, 8	owce pozostałe	:= 0, 1		
jałówki na tucz	:= 0, 8	prosięta	:= 0, 027		

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE085	Krowy mleczne	LU	Krowy (także samice bawole), które wycielity się i głównie utrzymywane są dla produkcji mleka z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi. Nie ujmuje się tu krów wybrakowanych.
SE090	Pozostałe bydło	LU	Pozostałe bydło (z wyjątkiem krów mlecznych).
SE095	Owce i kozy	LU	Matki kozie i pozostałe kozy, matki owcze i pozostałe owce.
SE100	Trzoda chlewna	LU	Prosięta, maciory, tuczniki i pozostała trzoda chlewna.
SE105	Drób	LU	Drób mięsny, kury nioski i pozostały drób.
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna pszenicy zwyczajnej i orkiszu z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	Ilość wyprodukowanego ziarna kukurydzy z jednego hektara wyrażona w decytonach na hektar (100 kg/ha).
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	Obsada zwierząt żywionych systemem wypasowym (przeżuwaczy), bez cieląt przeznaczonych na tucz, na 1 ha powierzchni paszowej. Suma średniej liczby jednostek przeliczeniowych (LU): bydła (bez cieląt opasowych) oraz owiec i kóz, przypadająca na 1 hektar roślin pastewnych uprawianych na użytkach rolnych. Do tej powierzchni zalicza się uprawy pastewne, ugory i odłogi. Parametr obsady zwierząt jest obliczany tylko dla gospodarstw utrzymujących ten rodzaj zwierząt i posiadających uprawy pastewne (powierzchnię paszową).
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę ⁷	Produkcja mleka i przetworów z mleka (w ekwiwalencie mleka) w przeliczeniu na jedną krowę mleczną. Produkcja mleka obejmuje sprzedaż, przekazanie mleka do gospodarstwa domowego i zużycie mleka w gospodarstwie rolnym (skarmione przez zwierzęta).

Tabela 2.1-3 Wartość produkcji

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE135	Produkcja roślinna	c.u.	Obejmuje: sprzedaż, zużycie wewnętrzne, przekazanie do gospodarstwa domowego i różnicę stanu zapasów. [SE140 + SE145 + SE146 + SE150 + SE155 + SE165 + SE170 + SE175 + SE180 + SE185 + SE190 + SE195 + SE200]

⁷ Stosuje się przelicznik 1 litr = 1,031 kg.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE140	Zboża	c.u.	Dotyczy upraw na ziarno.
SE145	Rośliny białkowe	c.u.	Uprawiane na nasiona, bez upraw zbieranych na zielonkę z przeznaczeniem na pasze. Nie ujmują się tu warzyw i soi.
SE146	Uprawy energetyczne	c.u.	Wszystkie rośliny uprawiane na cele energetyczne.
SE150	Ziemniaki	c.u.	Wszystkie typy odmian – także ziemniaki wczesne i sadzeniaki.
SE155	Buraki cukrowe	c.u.	Dotyczy przede wszystkim korzeni. Nie ujmują się wartości liści, natomiast uwzględnia się wartość wyśtoków otrzymanych od cukrowni lub odsprzedanych przez rolnika do cukrowni.
SE160	Rośliny oleiste	c.u.	Rośliny oleiste i włókniste uprawiane na olej (bez bawełny).
SE165	Rośliny przemysłowe	c.u.	Chmiel, tytoń, inne uprawy przemysłowe (łącznie z ziołami, roślinami aromatycznymi i przyprawowymi, bawełną i trzciną cukrową oraz włóknistymi i konopiami uprawianymi na włókno).
SE170	Warzywa i kwiaty	c.u.	Świeże warzywa, melony, truskawki, kwiaty i rośliny ozdobne (uprawiane w uprawie polowej lub pod osłonami). Tu uwzględniona jest też wartość produkcji grzybów (mimo tego, że powierzchnia uprawy grzybów nie jest uwzględniona w pozycji SE046).
SE175	Owoce	c.u.	Owoce z drzew i krzewów uprawianych w uprawie polowej (łącznie z owocami tropikalnymi).
SE180	Owoce cytrusowe	c.u.	Pomarańcze, nektarynki i mandarynki, klementynki, cytryny i inne owoce cytrusowe.
SE185	Wina i winogrona	c.u.	Winogrona spożywcze, winogrona do produkcji win jakościowych i stołowych, różne produkty z winogron (moszcz z winogron itp.), wino, produkty uboczne z produkcji wina, rodzynki.
SE190	Oliwki i olej z oliwek	c.u.	Oliwki jadalne, oliwki do produkcji oleju, olej i produkty uboczne z produkcji oleju z oliwek.
SE195	Uprawy pastewne	c.u.	Rośliny pastewne korzeniowe i kapustne, trawa w uprawie polowej, łąki, pastwiska trwałe i niepielęgnowane, pozostałe uprawy pastewne. Tu wchodzi także produkcja z ugorów i odłogów (o ile taka występuje w gospodarstwie).
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	c.u.	Nasiona i sadzonki (traw, roślin polowych i ogrodniczych, bez zbóż, roślin białkowych, ziemniaków i roślin oleistych), inne uprawy polowe (nieujęte w wyszczególnionych pozycjach), uprawy trwałe rosnące pod osłonami nieuwzględnione w SE170. Tu wlicza się także przyrost wartości młodych plantacji wieloletnich (do wejścia w plonowanie). Ustala się go na podstawie poniesionych kosztów.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE206	Produkcja zwierzęca	c.u.	Produkcja obejmuje wartość produkcji żywca oraz wartość produktów pochodzenia zwierzęcego. Produkcja zwierzęca obejmuje: sprzedaż, różnicę wartości zwierząt w roku obrachunkowym i przekazanie do gospodarstwa domowego. Pomniejsza się ją o zakup zwierząt. Rachunek jest przeprowadzany dla koniowatych, bydła, owiec, kóz, trzody chlewnej, drobiu i pozostałych zwierząt. Różnica wartości zwierząt stada obrotowego obejmuje stan na koniec roku pomniejszony o stan na początek roku. W przypadku zwierząt stada podstawowego szacuje się także różnicę wartości zwierząt z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Produkcja produktów zwierzęcych obejmuje sprzedaż, przekazanie do gospodarstwa domowego, zużycie wewnętrzne i różnicę stanu zapasów. Do produktów zwierzęcych zalicza się: mleko i produkty z mleka krów, owiec i kóz, wełnę, jaja kurze, inne produkty zwierzęce (przychody z krycia, obornik, jaja innych ptaków itp.), a także wpływy z usługowego odchovu zwierząt oraz z miodu. [SE216 + SE220 + SE225 + SE230 + SE235 + SE240 + SE245 + SE251]
SE211	Różnica wartości zwierząt	c.u.	Różnica wartości zwierząt stada podstawowego i obrotowego z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym. Zmienna ta umożliwia pominięcie wpływu zmian cen zwierząt stada podstawowego na wartość produkcji w danym roku.
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i przetworów pomniejszona o odpowiednie opłaty współodpowiedzialnościowe (jeśli występują), lecz bez opłat karnych za nieprawidłową realizację kwoty mlecznej. Te opłaty są ujęte w saldzie dopłat i kar do produkcji mleka.
SE220	Żywiec wołowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE225	Żywiec wieprzowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE230	Żywiec barani i kozi	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego).
SE235	Żywiec drobiowy	c.u.	Obejmuje produkcję i różnicę wartości zwierząt stada obrotowego (wartość na koniec roku - wartość na początek roku).
SE240	Jaja	c.u.	W pozycji tej uwzględnione są jaja kurze.
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	c.u.	W tej pozycji ujęta jest wartość mleka i jego przetworów.
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	c.u.	Pozycja ta obejmuje: żywiec koński i inne zwierzęta niewymienione wyżej - np.: króliki, roje pszczele, zwierzęta futerkowe, ryby, strusie (z uwzględnieniem różnicy wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego), a także wełnę i pozostałe produkty pochodzenia zwierzęcego (np. obornik czy mleko innych zwierząt), a także przychody z krycia i przychody z usługowego odchovu zwierząt. Różnica wartości stada podstawowego koni z tytułu zmiany cen jednostkowych w roku obrachunkowym też wliczana jest do tej pozycji.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE256	Pozostała produkcja	c.u.	Do pozycji tej należą: czynsz za wdzierżawioną ziemię w stanie gotowym do siewu, przychody z okazjonalnego przekazania powierzchni paszowej, produkty z lasu, świadczenie usług, wynajem sprzętu, odsetki od aktywów obrotowych niezbędnych do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, przychody z agroturystyki, przychody dotyczące wcześniejszych lat obrachunkowych, pozostałe produkty i przychody.
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych przekazanych do gospodarstwa domowego rolnika. Wartość ta stanowi część produkcji ogółem.
SE265	Zużycie wewnętrzne	c.u.	Wartość produktów roślinnych i zwierzęcych wytworzonych i zużytych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, np. produkty roślinne zużyte jako pasze dla zwierząt, a także nasiona i sadzeniaki. Produkty te uwzględnione są w rachunku produkcji ogółem a zarazem stanowią one istotną pozycję w kosztach pasz i materiału rozmnożeniowego.

Tabela 2.1-4 Koszty

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE270	Koszty ogółem	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie, koszty ogólnogospodarcze, amortyzację i koszt czynników zewnętrznych. Ujęte są tu koszty dotyczące działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego poniesione na produkcję uzyskaną w roku obrachunkowym. Uwzględnione są nakłady produktów potencjalnie towarowych wytworzonych w gospodarstwie rolnym i zużytych w ramach działalności operacyjnej – do celów produkcyjnych (nasiona i sadzonki oraz pasze dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i ziarnożernych). Obornik nie jest traktowany jako produkt potencjalnie towarowy i nie jest uwzględniany w tej pozycji. Podatki gospodarstwa rolnego i inne opłaty nie są włączone do kosztów ogółem, lecz uwzględniane są przy obliczaniu sald dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej i inwestycyjnej. Podatki od dochodów spoza gospodarstwa rolnego nie są uwzględniane w rachunkach FADN. [SE275 + SE360 + SE365]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]
SE281	Koszty bezpośrednie	c.u.	Obejmują: koszty bezpośrednie produkcji roślinnej (nasiona i sadzonki, nawozy, środki ochrony roślin, pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej), koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej (pasza dla zwierząt żywionych systemem wypasowym i dla zwierząt ziarnożernych, inne koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej) oraz koszty bezpośrednie produkcji leśnej. [SE285 + SE295 + SE300 + SE305 + SE310 + SE320 + SE330 + SE331]
SE285	Nasiona i sadzonki	c.u.	Odnoszące się do upraw rolniczych i ogrodniczych. Nowe nasadzenia plantacji trwałych i drzewostanu leśnego zalicza się do działalności inwestycyjnej a nie do kosztów bezpośrednich.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE290	Nasiona i sadzonki własne	c.u.	Nasiona i sadzonki wyprodukowane i zużyte w gospodarstwie.
SE295	Nawozy	c.u.	Zakupione nawozy i materiały poprawiające jakość ziemi (bez zużytych w produkcji leśnej).
SE300	Środki ochrony roślin	c.u.	Środki ochrony roślin, pułapki i chwytaki, urządzenia płoszące ptaki, osłony przeciwgradowe, ochrona przeciwmrozowa itp. (bez środków zużytych w produkcji leśnej).
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	c.u.	Obejmują: analizy gleby, zakup upraw na pniu, czynsz za ziemię dodzierżawioną na okres krótszy niż 1 rok, okazjonalny zakup płodów roślinnych (winogron itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży płodów roślinnych itp.
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	c.u.	Pasze treściwe (łącznie z lizawkami mineralnymi i środkami konserwującymi), pasze objętościowe, opłaty za wypas na wspólnych pastwiskach, koszty usługowego odchovu zwierząt, czynsz za dodzierżawioną powierzchnię paszową dla koni, bydła, owiec i kóz, niezaliczoną do powierzchni użytkowanych użytków rolnych (SE025) (własna i obca).
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, ale bez mleka wyssanego przez cielęta, jagnięta i koźlęta) i skarmione przez zwierzęta żywione w systemie wypasowym.
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	c.u.	Pasze dla zwierząt ziarnożernych (m.in. trzody chlewnej i drobiu) – wszystkie rodzaje (własna i obca).
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych wytworzone w gosp. rol.	c.u.	Produkty potencjalnie towarowe wytworzone w gospodarstwie rolnym (łącznie z mlekiem, innym niż wyssane przez cielęta, jagnięta i koźlęta) i skarmione przez zwierzęta ziarnożerne.
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	c.u.	Opłaty za usługi weterynaryjne i koszty inseminacji, koszty analiz mleka, okazjonalne zakupy produktów pochodzenia zwierzęcego (mleko itp.), koszty dotyczące przygotowania produktów do sprzedaży, koszty przechowywania, koszty sprzedaży produktów zwierzęcych itp.
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	c.u.	Nawozy, materiały ochronne, drobne koszty bezpośrednie. Koszty pracy najemnej, usług i maszyn nie są tu włączone. Są one wykazane w innych – odpowiednich rodzajowo pozycjach kosztowych.
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Koszty ogólnogospodarcze związane z działalnością operacyjną, lecz nieuznane za koszty bezpośrednie działalności operacyjnej. [SE340 + SE345 + SE350 + SE356]
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	c.u.	Koszty bieżącego utrzymania sprzętu (i zakupu narzędzi o małej wartości), koszty ponoszone na samochody osobowe, bieżące utrzymanie budynków i urządzeń melioracyjnych, ubezpieczenie budynków. Remonty kapitałowe zaliczane są do działalności inwestycyjnej.
SE345	Energia	c.u.	Paliwa silnikowe i oleje smarne, energia elektryczna, paliwa grzewcze (opał).
SE350	Usługi	c.u.	Koszty pracy wykonanej w ramach usług oraz koszt wynajmu (zaangażowania) maszyn.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	c.u.	Woda, ubezpieczenia (bez ubezpieczeń budynków i wypadków przy pracy, odpowiedzialności cywilnej) oraz inne koszty ogólnogospodarcze powstałe w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego (np. opłaty za prowadzenie księgowości, opłaty telefoniczne).
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE370	Wynagrodzenia	c.u.	Wynagrodzenia i ubezpieczenia społeczne pracowników najemnych. Nie wlicza się kwot otrzymanych przez pracowników zaliczanych do nieopłaconej siły roboczej.
SE375	Czynsze	c.u.	Czynsze za dodzierżawę ziemi, budynków i koszty opłat dzierżawnych.
SE380	Odsetki	c.u.	Odsetki i opłaty finansowe płacone za kredyty zaciągnięte w celu zakupu ziemi, budynków, maszyn i wyposażenia, zwierząt oraz materiałów. Odsetki i opłaty finansowe za zobowiązania. Otrzymane dopłaty do odsetek muszą być odjęte.

Tabela 2.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	c.u.	Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie przyznanych dopłat a nie uzyskanych płatności. Ma to na celu uzyskanie spójnego wyniku dla określonego roku obrachunkowego, biorąc pod uwagę produkcję, koszty i dopłaty. [SE610 + SE615 + SE620 + SE625 + SE626 + SE630]
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	c.u.	Dopłaty do produkcji roślinnej, łącznie z płatnościami wyrównawczymi (płatnościami obszarowymi i dopłatami za odłogowanie ziemi). [SE611 + SE612 + SE613]
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	c.u.	Dopłaty dla producentów zbóż, roślin oleistych i białkowych (COP) oraz roślin energetycznych.
SE612	Dopłaty za odłogowanie	c.u.	Dopłaty otrzymane przez producentów COP, zobowiązanych do odłogowania części posiadanej przez nich ziemi. Ta powierzchnia ziemi może być wykorzystana do uprawy określonych roślin na cele nieżywnościowe.
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	c.u.	Pozostałe dopłaty do upraw polowych, ogrodniczych i plantacji wieloletnich.

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Dopłaty do zwierząt i do produktów pochodzenia zwierzęcego. [SE616 + SE617 + SE618 + SE619]
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	c.u.	Dopłaty do produkcji mleka pomniejszone o kary umowne za przekroczenie limitu produkcji mleka.
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	c.u.	Dopłaty uzyskiwane z tytułu chowu bydła innego niż krowy mleczne, np. premie za cielęta płci męskiej, za młode byczki, za krowy mamki.
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	c.u.	Poza dopłatami do matek owczych i kozich, uwzględnione są dopłaty do produktów wytwarzanych z mleka koziego i owczego.
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	c.u.	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej (w sytuacji kiedy otrzymanych dopłat nie można przypisać do określonej działalności z powodu braku odpowiednio szczegółowych danych).
SE620	Pozostałe dopłaty	c.u.	Pozostałe dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa, w szczególności odnoszące się do produkcji leśnej, agroturystyki, programów rolnośrodowiskowych, zalesiania i pomocy strukturalnej. Ujmowane są w tej pozycji także granty i dopłaty do szkód oraz wyjątkowe dopłaty. W zmiennej tej zawiera się między innymi SE621, SE622, SE623.
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	c.u.	Dopłaty rolnośrodowiskowe.
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	c.u.	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach produkcji rolniczej (LFA).
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	c.u.	Dopłaty za dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE, do usług doradztwa rolniczego, dopłaty do poprawy jakości produktów rolniczych, do szkoleń, do zalesiania i do zachowania równowagi ekologicznej środowiska leśnego.
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	c.u.	Dopłaty do kosztów i nakładów poniesionych w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego z wyłączeniem dopłat do wynagrodzeń, czynszów, podatków i odsetek.
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	c.u.	Dopłaty do wynagrodzeń, czynszów i odsetek.
SE630	Płatności "decoupled"	c.u.	Jednolite płatności obszarowe oraz dodatkowe płatności. [SE631 + SE632 + SE640]
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	c.u.	Tylko dla starych krajów członkowskich.
SE632	Jednolita płatność obszarowa	c.u.	Tylko dla nowych krajów członkowskich (bez Malty i Słowenii).
SE640	Dodatkowe wsparcie	c.u.	Dodatkowa kwota pomocy wynikająca z modulacji płatności bezpośrednich.

Tabela 2.1-6 Salda dopłat i podatków

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	c.u.	Dopłaty do działalności operacyjnej (bez dopłat do inwestycji). Dopłaty do odsetek i płatności za zaprzestanie działalności rolniczej nie są ujmowane. Ewidencja danych rachunkowych odbywa się na podstawie przyznanych dopłat a nie uzyskanych płatności. Ma to na celu uzyskanie spójnego wyniku dla określonego roku obrachunkowego, biorąc pod uwagę produkcję, koszty i dopłaty. [SE610 + SE615 + SE620 + SE625 + SE626 + SE630]
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	c.u.	Podstawową zasadą, odnoszącą się do wszystkich zapisów jest ewidencja danych według wartości netto (bez VAT). Zasada ta nie stwarza kłopotu w przypadku gdy rolnik jest podatnikiem VAT na zasadach ogólnych. W przypadku gdy obowiązuje system rolniczy, różne kwoty VAT powinny być ewidencjonowane w taki sposób, aby przy obliczaniu wyników, wszelkie korzyści z uczestnictwa w krajowym systemie VAT dla rolnictwa mogły zostać uwzględnione. Saldo VAT dla działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oblicza się po odjęciu od kwoty VAT należnego od sprzedaży zwrotu ryczałtowej kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach).
SE390	Podatki	c.u.	Podatki i inne opłaty gospodarstwa rolnego (bez VAT gospodarstwa rolnego i podatków osobistych rolnika), a także podatki i inne opłaty od ziemi i budynków. Dopłaty do podatków nie są ujmowane.
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]
SE406	Dopłaty do inwestycji	c.u.	Dopłaty do inwestycji.
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	c.u.	Rekompensata może być wypłacana w postaci kwoty ryczałtowej lub rozłożona na okres kilku lat.
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	c.u.	Podatek VAT zapłacony od inwestycji.

Tabela 2.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE131	Produkcja ogółem	c.u.	Suma wartości produkcji: roślinnej, zwierzęcej i pozostałej. Obejmuje: sprzedaż, przekazania do gospodarstwa domowego, zużycie na potrzeby gospodarstwa rolnego, różnicę stanu zapasów, różnicę wartości zwierząt wywołaną zmianą cen a pomniejszona jest o zakup zwierząt. [SE135 + SE206 + SE256]
SE275	Zużycie pośrednie	c.u.	Obejmuje koszty bezpośrednie (z uwzględnieniem produktów wytworzonych w gospodarstwie rolnym) oraz koszty ogólnogospodarcze towarzyszące działalności operacyjnej w roku obrachunkowym. [SE281 + SE336]
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki mające związek z działalnością operacyjną w roku obrachunkowym. Saldo dopłat i podatków w ramach działalności operacyjnej obejmuje dopłaty i saldo VAT z działalności operacyjnej pomniejszone o podatki gospodarstwa rolnego. [SE605 + SE395 - SE390]
SE410	Wartość dodana brutto	c.u.	Obejmuje produkcję ogółem pomniejszoną o zużycie pośrednie, a następnie skorygowaną o saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. [SE131 - SE275 + SE600]
SE360	Amortyzacja	c.u.	Amortyzacja środków trwałych własnych wycenionych według wartości odtworzeniowej. W rachunku wyników pozycja amortyzacji środków trwałych odnosi się do całego roku obrachunkowego. Kwota amortyzacji jest ustalana na podstawie wartości odtworzeniowej. Amortyzacja dotyczy: plantacji wieloletnich, budynków i wyposażenia trwałego, urządzeń melioracyjnych, maszyn i narzędzi. Nie oblicza się amortyzacji w przypadku ziemi, lasów, kwot i limitów produkcyjnych oraz aktywów obrotowych.
SE415	Wartość dodana netto	c.u.	Opłata za zaangażowanie czynników wytwórczych do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, bez względu na ich status własnościowy (obce lub własne). Ten parametr jest odpowiedni do porównań gospodarstw posiadających różną strukturę własnościową zaangażowanych czynników wytwórczych. Oblicza się go przez odjęcie amortyzacji od wartości dodanej brutto.
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	c.u.	Koszty zaangażowania obcych czynników wytwórczych (pracy, ziemi i kapitału) w procesie produkcyjnym. Do tych kosztów zaliczają się: wynagrodzenia za pracę, czynsze i odsetki. [SE370 + SE375 + SE380]
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	c.u.	Dopłaty i podatki niemające związku z działalnością operacyjną gospodarstwa rolnego w roku obrachunkowym. Saldo to oblicza się poprzez odjęcie od kwoty dopłat do działalności inwestycyjnej i rekompensat za rezygnację z produkcji mleka kwoty VAT naliczonego (zapłaconego przy zakupach mających związek z działalnością inwestycyjną). [SE406 + SE407 - SE408]

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	c.u.	Oплата za zaangażowanie własnych czynników wytwórczych (w przypadku gospodarstw posiadających osobowość prawną tylko ziemi i kapitału) do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz оплата za ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym. Dochód ten oblicza się przez odjęcie salda dopłat i podatków dotyczących inwestycji oraz kosztu czynników zewnętrznych od wartości dodanej netto. [SE415 - SE365 + SE405]

Tabela 2.1-8 Dochód na osobę

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	c.u./ AWU	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną (jednostkę przeliczeniową pracy). [SE415/SE010]
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	c.u./ FWU	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (jednostkę przeliczeniową pracy rodziny). Obliczona tylko dla gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015>0). [SE420/SE015]

Tabela 2.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE436	Aktywa ogółem	c.u.	Obejmuje tylko aktywa stanowiące własność rolnika. Aktywa ogółem obejmują aktywa trwałe i aktywa obrotowe. [SE441 + SE465]
SE441	Aktywa trwałe	c.u.	Aktywa trwałe obejmują ziemię rolniczą, budynki gospodarstwa rolnego, nasadzenia leśne oraz maszyny i urządzenia, a także zwierzęta stada podstawowego. [SE446 + SE450 + SE455 + SE460]
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	c.u.	Obejmuje ziemię rolniczą, urządzenia melioracyjne, uprawy trwałe, kwoty i inne przypisane prawa (włącznie z kosztami nabycia) oraz lasy. Kwoty produkcyjne (i inne przypisane prawa) uzyskane bezpłatnie nie są wyceniane w bilansie (ewidencjonowana jest tylko ich sprzedaż).
SE450	Budynki	c.u.	Budynki i ich trwałe wyposażenie należące do rolnika.
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	c.u.	Maszyny, ciągniki, samochody osobowe i ciężarówki, sprzęt nawadniający (bez narzędzi o małej wartości bądź o okresie użytkowania nieprzekraczającym jednego roku).
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	c.u.	Tu uwzględnia się: jałówki cielne, krowy mleczne, inne krowy w okresie rozrodu, matki kozie i owcze oraz lochy.
SE465	Aktywa obrotowe	c.u.	Aktywa obrotowe obejmują zwierzęta stada obrotowego oraz kapitał obrotowy (zapasy produktów rolnych i pozostałe aktywa obrotowe). [SE470 + SE475 + SE480]
SE470	Stado obrotowe	c.u.	Tu uwzględnia się wartość wszystkich zwierząt produkcyjnych (poza zwierzętami stada podstawowego).
SE475	Zapasy produktów rolniczych	c.u.	Tu ujmuje się wartość wszystkich produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego - bez plantacji nieowocujących (w tym wartość produkcji roślinnej w toku - cykl krótki).

Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	c.u.	Ujmowane są w tej pozycji: wartość upraw na pniu, udziały gospodarstwa rolnego w jednostkach rolniczych, należności krótkoterminowe, gotówka w kasie i na rachunku bankowym (kwota niezbędna do bieżącego funkcjonowania gospodarstwa rolnego).
SE485	Zobowiązania ogółem	c.u.	Obejmują wartość wszystkich pozostających do spłaty zobowiązań długo- i krótkoterminowych. [SE490 + SE495]
SE490	Zobowiązania długoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres dłuższy niż jeden rok.
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	c.u.	Ujmowane są tu zobowiązania zaciągnięte na okres nieprzekraczający jednego roku.
SE501	Kapitał własny	c.u.	Odzwierciedla wartość aktywów ogółem pomniejszoną o wartość zobowiązań ogółem. [SE436 - SE485]

Tabela 2.1-10 Wskaźniki finansowe

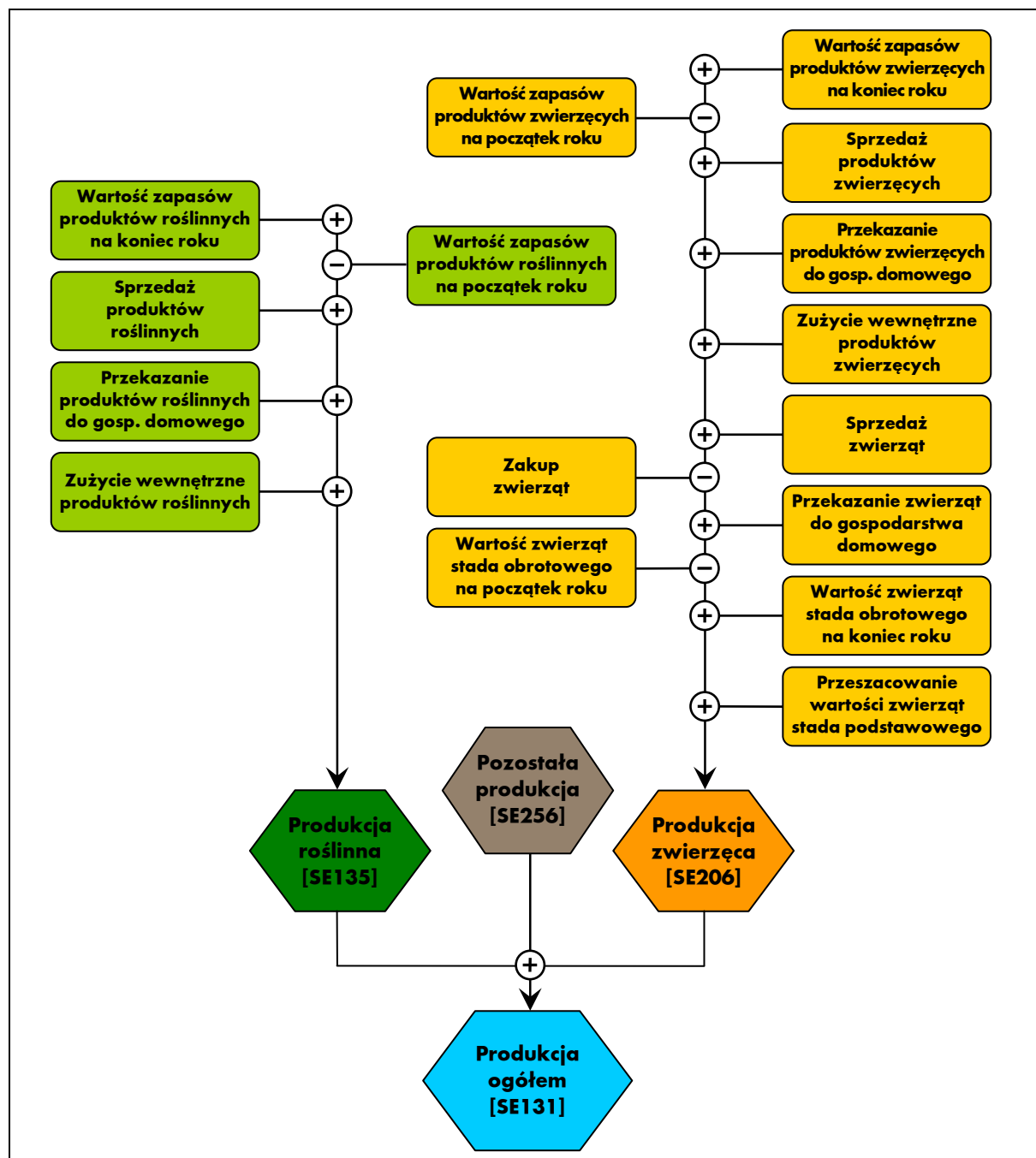
Symbol	Zmienna	J. m.	Sposób obliczenia, uwagi
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	c.u.	Odzwierciedla wartość kapitału własnego na koniec roku obrachunkowego pomniejszoną o wartość kapitału własnego na początek roku obrachunkowego. [SE501 - SE501P ⁸]
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	c.u.	Odzwierciedla średnią arytmetyczną wartość kapitału gospodarstwa rolnego [(stan na początek roku + stan na koniec roku obrachunkowego)/2]. Na wartość kapitału gospodarstwa rolnego składa się wartość: zwierząt, upraw trwałych, urządzeń melioracyjnych, budynków, maszyn i urządzeń oraz kapitału obrotowego. Nie są ujmowane kwoty i inne prawa, które nie mogą być oddzielane od wartości ziemi. Parametr ten obliczany jest tylko w sytuacji, gdy wartość ziemi jest rejestrowana oddzielnie od wartości budynków.
SE516	Inwestycje brutto	c.u.	Inwestycje brutto to wartość zakupionych i wytworzonych środków trwałych pomniejszona o wartość sprzedanych oraz przekazanych nieodpłatnie środków trwałych w roku obrachunkowym + różnica wartości stada podstawowego.
SE521	Inwestycje netto	c.u.	Inwestycje brutto pomniejszone o obliczoną dla roku obrachunkowego wartość amortyzacji. [SE516 - SE360]
SE526	Przepływ pieniężny (1)	c.u.	Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności w ramach działalności operacyjnej. Przepływ pieniężny (1) obliczany jest w następujący sposób: sprzedaż produktów + inne przychody + sprzedaż zwierząt - koszty zakupu zwierząt + saldo dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej + saldo dopłat i podatków dotyczących inwestycji.
SE530	Przepływ pieniężny (2)	c.u.	Ukazuje zdolność gospodarstwa rolnego do samofinansowania swojej działalności i tworzenia oszczędności. Przepływ pieniężny (2) obliczany jest w następujący sposób: Przepływ pieniężny (1) + sprzedaż środków trwałych - zakupy i inwestycje w środkach trwałych + stan zobowiązań na koniec roku - stan zobowiązań na początek roku.

⁸ SE501P = Kapitał własny na początek roku obrachunkowego

2.2. Schematy obliczania kategorii ekonomicznych

W tym rozdziale zamieszczone są schematy obliczania podstawowych kategorii ekonomicznych zawartych w „Wynikach Standardowych FADN”. Schematy opracowano na podstawie materiałów zamieszczonych na stronie internetowej pod adresem: http://ec.europa.eu/agriculture/rca/index_en.cfm [8].

Schemat 2 - 2-1 Sposób rachunku wartości produkcji ogółem

Schemat 2 - 2-1 ilustruje sposób obliczenia wartości produkcji ogółem uzyskanej w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Składa się na nią wartość produkcji roślinnej, wartość produkcji zwierzęcej i wartość pozostałej produkcji.

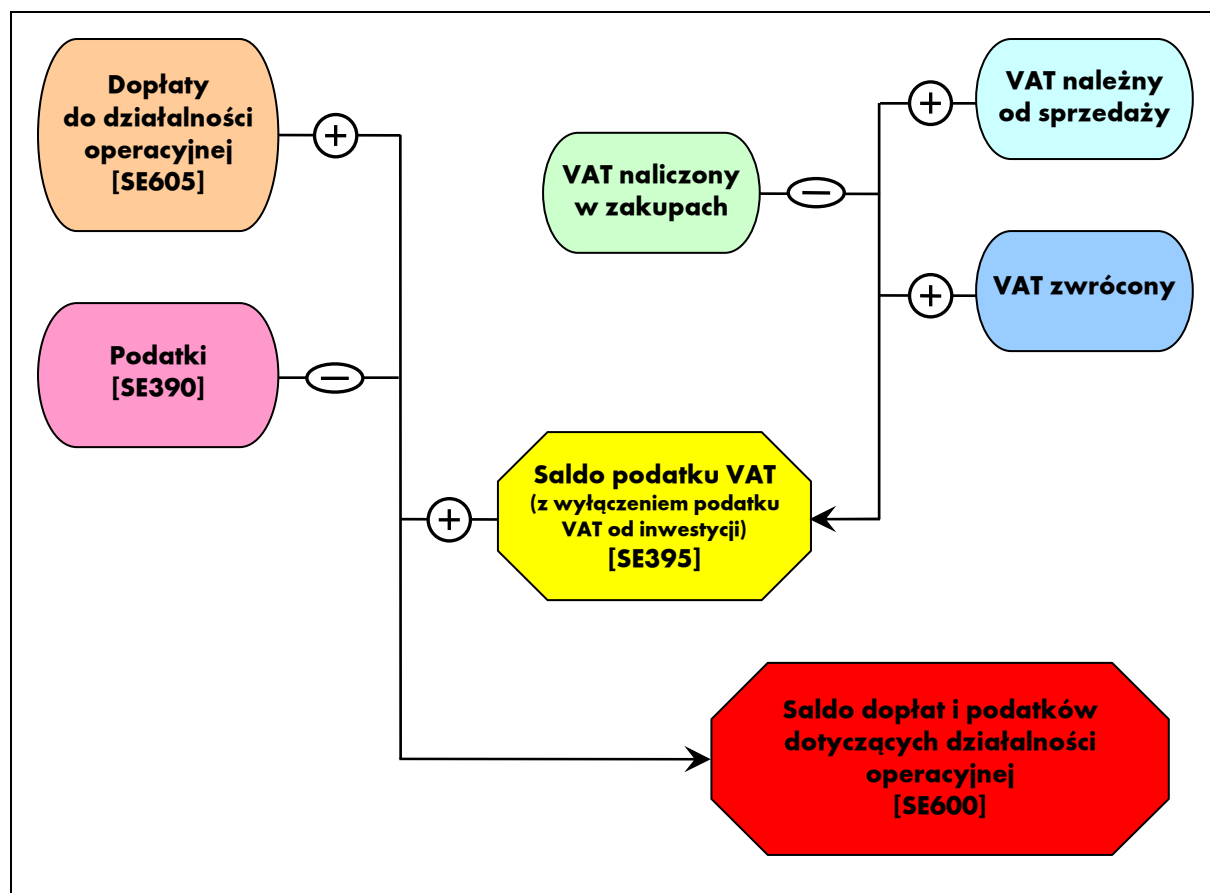
W rachunku produkcji uwzględniana jest sprzedaż produktów, różnica stanu zapasów, zużycie wewnętrzne i przekazanie do gospodarstwa domowego. Dzięki takiemu podejściu uzyskuje się pełne odzwierciedlenie obrotu produktami gotowymi - transakcje rynkowe, przekazania nieodpłatne oraz transfery produktów w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego. Wartość zużycia wewnętrznego produktów potencjalnie towarowych nie wpływa na poziom określonych nadwyżek ekonomicznych, gdyż znajduje się ona po obu stronach rachunku (produkcyjnej i kosztowej).

Schemat 2 - 2-2 Sposób obliczania różnicy wartości zwierząt stada podstawowego

$\text{REGIDX}_n = \frac{W_{kn}}{L_{kn}} \cdot \frac{W_{pn}}{L_{pn}}$	<p>gdzie:</p> <p>REGIDX - index cen; Wk - wartość na koniec roku obrachunkowego; n - grupa zwierząt; Lk - liczba zwierząt na koniec roku obrachunkowego; Wp - wartość na początek roku obrachunkowego; Lp - liczba zwierząt na początek roku obrachunkowego; LVVAL - różnica wartości zwierząt.</p>
$\text{LVVAL}_n = \left(\frac{W_{kn}}{\text{REGIDX}_n} - W_{pn} \right) \times \frac{(1 + \text{REGIDX}_n)}{2}$	

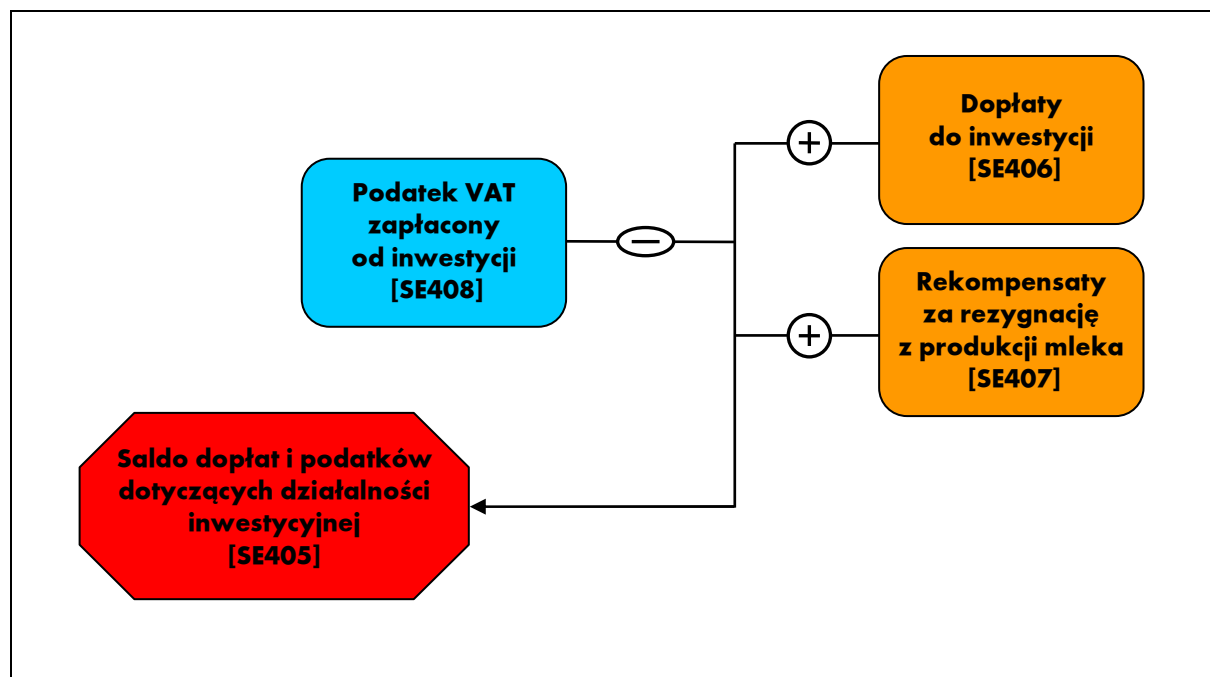
W rachunku wartości produkcji zwierzęcej uwzględniona jest różnica wartości zwierząt stada obrotowego i podstawowego. Różnica wartości zwierząt stada podstawowego spowodowana jest zmianą cen w roku obrachunkowym oraz zmianą liczby zwierząt. W przypadku stada obrotowego różnica wartości zwierząt obliczana jest jako różnica pomiędzy stanem końcowym a stanem początkowym. Wartość przeszacowania zwierząt stada podstawowego i obrotowego została wyodrębniona jako zmienna SE211. Umożliwia to uznaniowe pominięcie tego składnika w rachunku wartości produkcji i następnie określonych nadwyżek ekonomicznych. Ponadto w rachunku wartości produkcji zwierzęcej odejmowana jest wartość zakupionych zwierząt, dzięki czemu rachunek wyników obrazuje zrealizowaną produkcję własną. Z tego też powodu wartość zakupionych zwierząt nie znajduje się w strukturze kosztów gospodarstwa rolnego.

Schemat 2 - 2-3 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej

Podatki należne z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i prowadzonej działalności rolniczej pominięte są w grupie kosztów (patrz: Tabela 2.1-4 - pozycja zużycie pośrednie). Podatki te są uwzględnione w rachunku salda rozliczeń z budżetami (patrz: Tabela 2.1-6 oraz Schemat 2 - 2-3). Dzięki takiemu grupowaniu możliwe jest określenie poziomu transferów wartości dodanej pomiędzy gospodarstwem rolnym, a innymi sektorami gospodarki narodowej. Wartość ujemna zmiennej SE600 oznacza transfer środków pieniężnych poza gospodarstwo rolne.

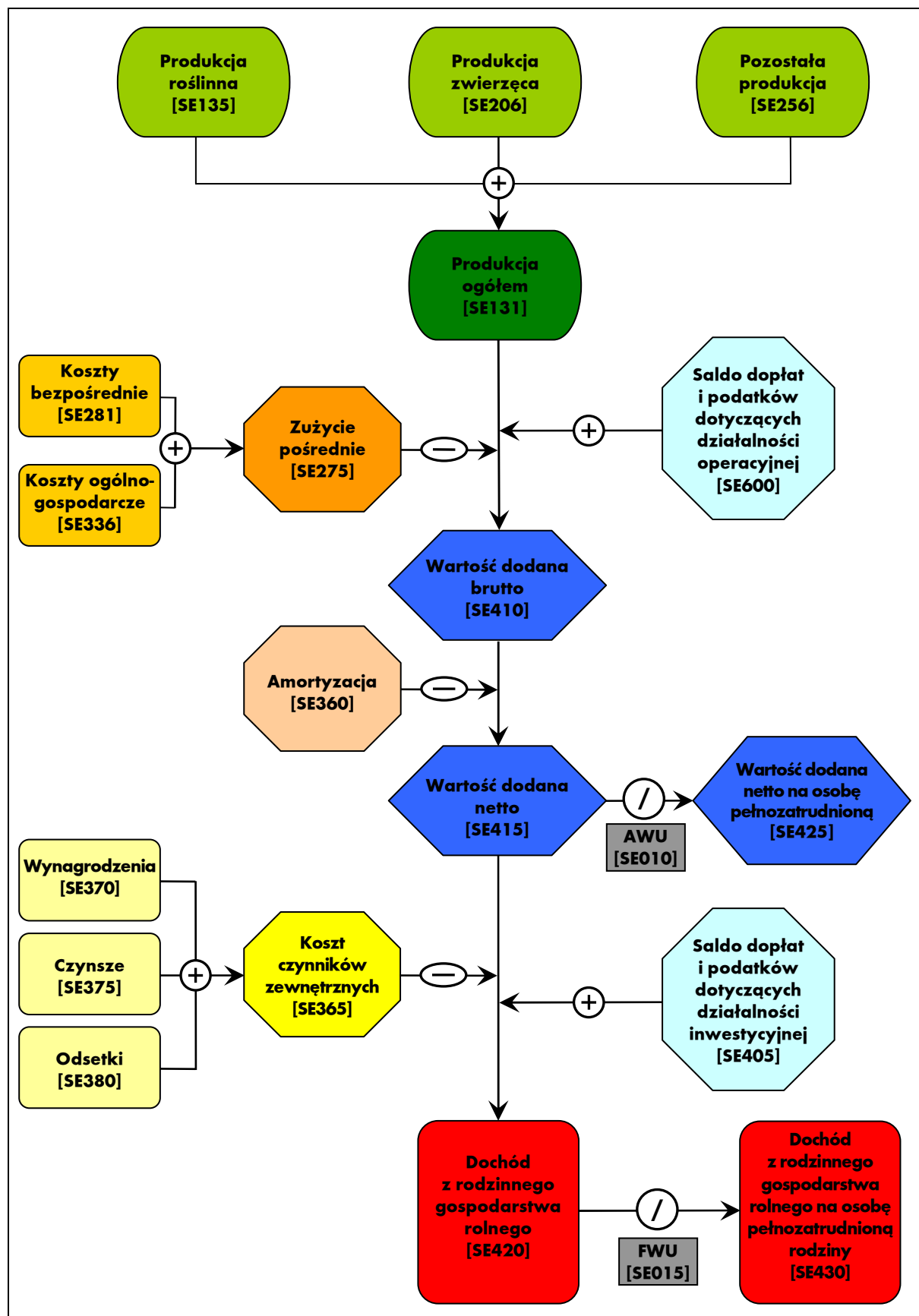
Schemat 2 - 2-4 Sposób obliczania salda dopłat i podatków dotyczących działalności inwestycyjnej

Saldo to wpływa na wielkość zrealizowanego dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dodatnia wartość tego salda wskazuje na wsparcie przez budżet działalności inwestycyjnej gospodarstwa rolnego.

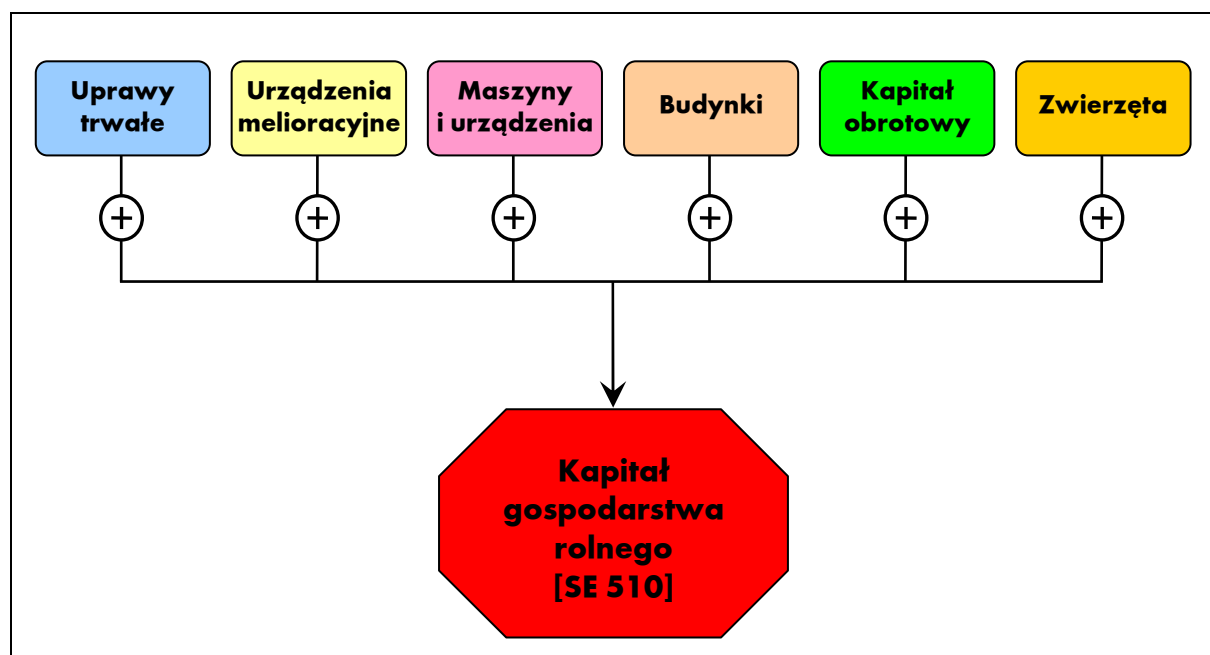

Schemat 2 - 2-5 Sposób obliczania dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego

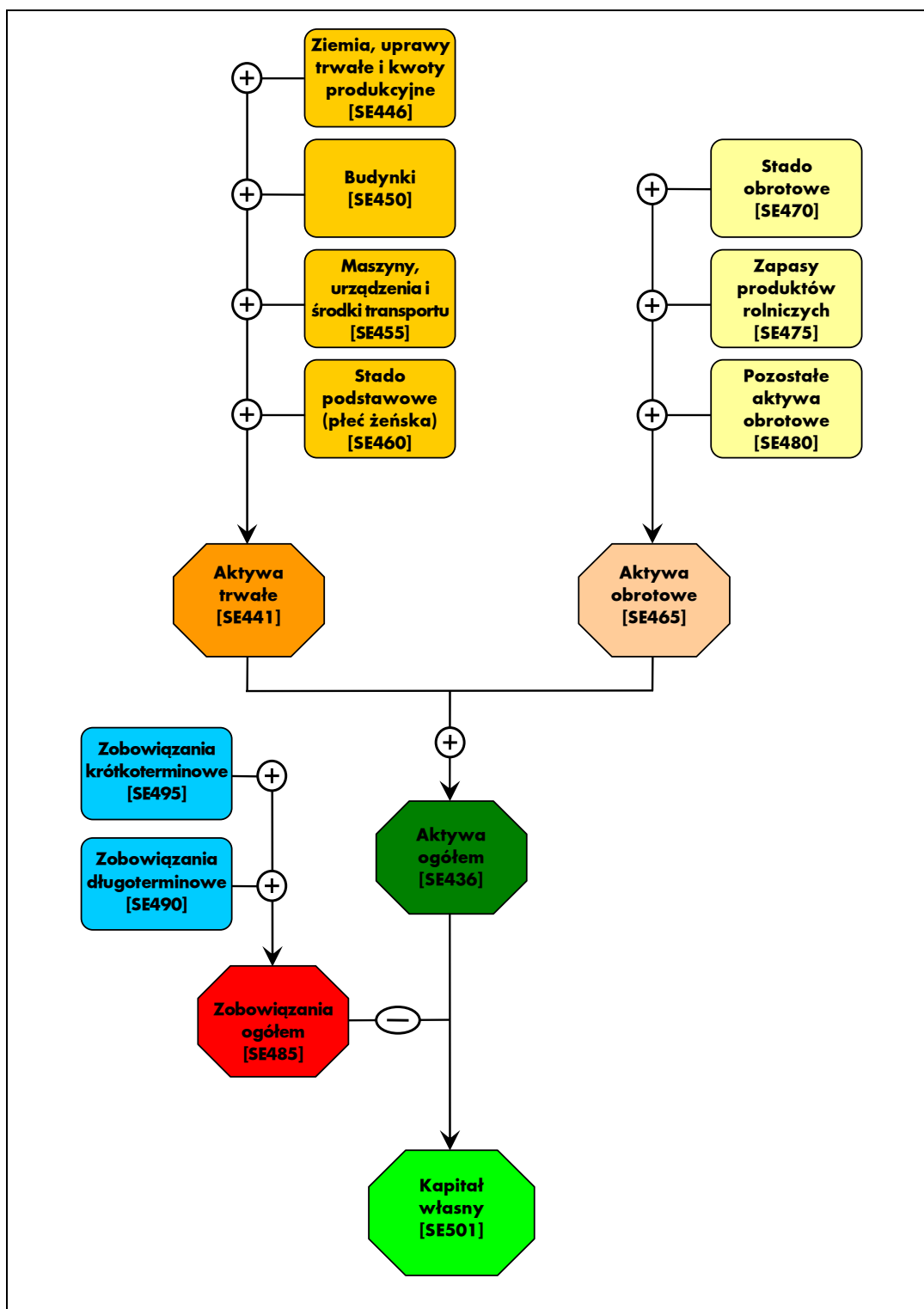
Schemat 2 - 2-5 przedstawia sposób obliczenia poszczególnych kategorii nadwyżek ekonomicznych. Pierwszą nadwyżką ekonomiczną jest wartość dodana brutto gospodarstwa rolnego. Oblicza się ją poprzez odjęcie zużycia pośredniego od produkcji ogółem i dodanie salda dopłat i podatków dotyczących działalności operacyjnej. Dopłaty zwiększają wartość dodaną brutto, a podatki (nie były one uwzględnione w zużyciu pośrednim) powodują jej zmniejszenie. Po odjęciu amortyzacji od wartości dodanej brutto uzyskuje się wartość dodaną netto gospodarstwa rolnego. W kolejnym etapie odejmuje się od wartości dodanej netto koszt czynników zewnętrznych oraz dodaje saldo dopłat i podatku VAT dotyczących inwestycji. W ten sposób uzyskuje się podstawową nadwyżkę ekonomiczną uzyskiwaną w ramach działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego, określaną pojęciem dochodu z rodzinnego gospodarstwa rolnego. Dochód ten stanowi opłatę za własne czynniki wytwórcze (praca, ziemia i kapitał) zaangażowane do działalności operacyjnej gospodarstwa rolnego oraz ryzyko podejmowane przez prowadzącego gospodarstwo rolne w roku obrachunkowym.

Schemat 2 - 2-6 Sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego

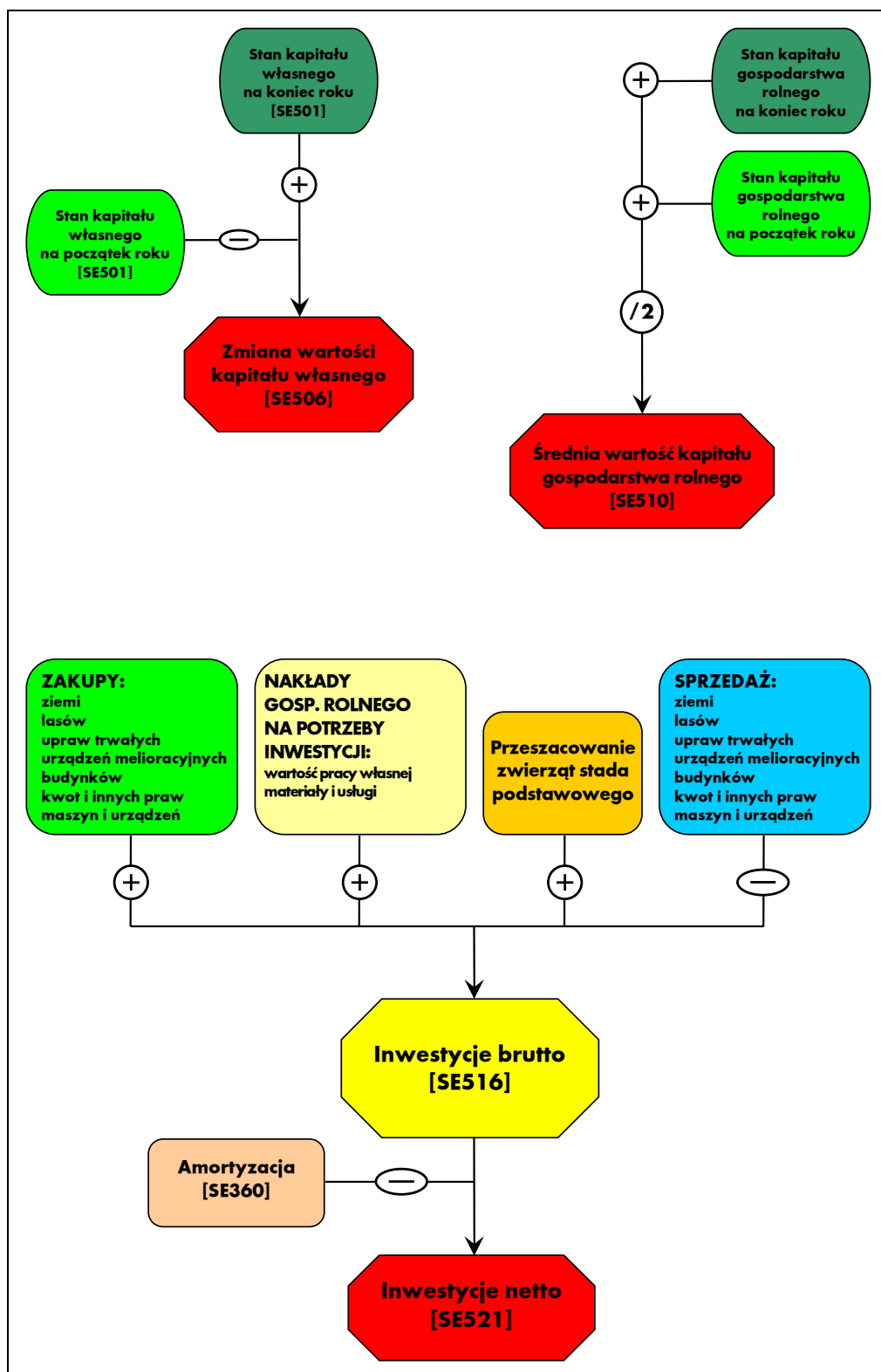
Schemat 2 - 2-6 ilustruje sposób obliczania kapitału gospodarstwa rolnego według ustaleń metodycznych FADN. Do kapitału gospodarstwa rolnego nie wlicza się wartości ziemi oraz przypisanych do niej kwot produkcyjnych i innych praw.

Schemat 2 - 2-7 Sposób prezentacji bilansu finansowego gospodarstwa rolnego

Bilans finansowy gospodarstwa rolnego prezentowany jest w formie syntetycznej. Po stronie aktywów wyróżniono dwie grupy aktywów: aktywa trwałe składające się z 4 grup i aktywa obrotowe – składające się z 3 grup. Kapitał własny obliczany jest jako różnica pomiędzy wartością aktywów ogółem i zobowiązań ogółem.

Schemat 2 - 2-8 Sposób obliczania wybranych wskaźników bilansowych i finansowych

Na schemacie zaprezentowany jest sposób obliczania czterech wskaźników: dwóch bilansowych – zmiany wartości kapitału własnego i średniej wartości kapitału gospodarstwa rolnego oraz dwóch finansowych: inwestycji brutto i inwestycji netto.

3. Uwagi do Wyników Standardowych FADN

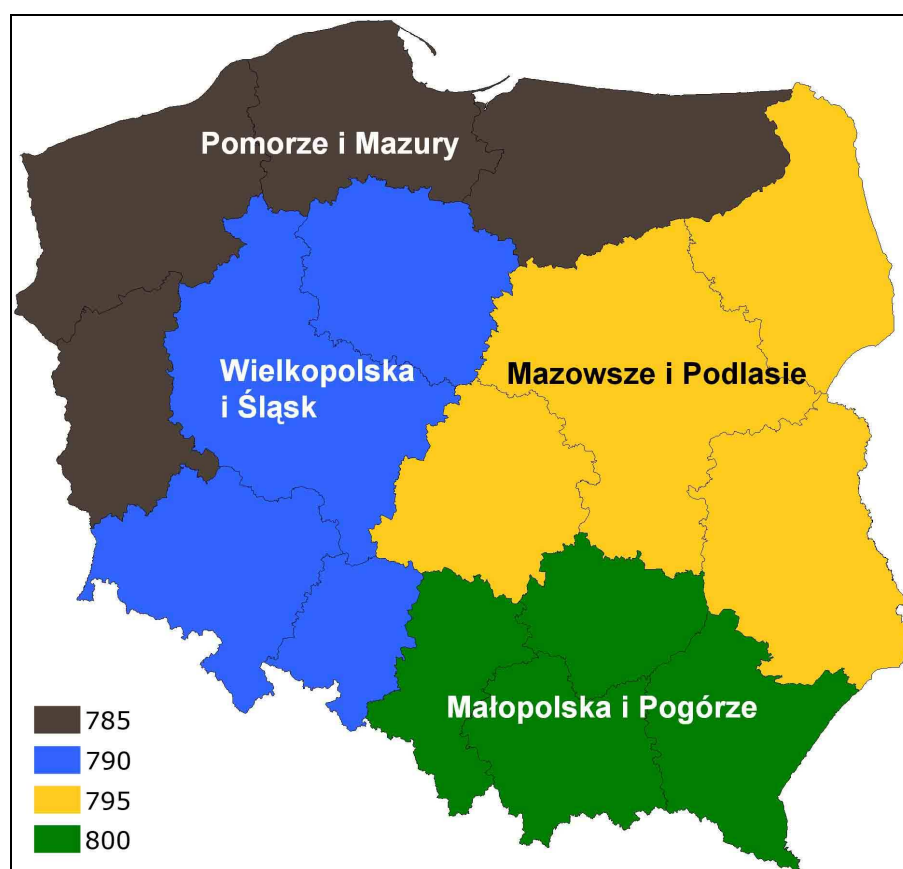
3.1. Informacje o zbieraniu danych rachunkowych w Polsce

Na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego'2002 (PSR'2002) oraz Badań Użytkowania Gruntów, Powierzchni Zasiewów, Pogłowia Zwierząt Gospodarskich oraz Charakterystyki Gospodarstwa Rolnego (R-CzSR'2005) określono liczbę gospodarstw, które posiadały wielkość ekonomiczną większą, bądź równą 2 ESU (753 253 gospodarstwa)[6]. Wielkość ta jest minimalną wielkością ekonomiczną gospodarstw włączonych do pola obserwacji Polskiego FADN.

Gospodarstwa rolne zostały sklasyfikowane według zasad w pełni zharmonizowanych z przepisami UE ustalającymi tzw. Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych.

W klasyfikacji gospodarstw rolnych zostały użyte (obowiązujące od 2007 roku) parametry standardowych nadwyżek bezpośrednich SGM „2002”. Parametry te zostały obliczone w IERiGŻ-PIB przy udziale ekspertów z IUNG, SGGW oraz z innych instytucji. Obliczono zestawy parametrów SGM dla czterech wydzielonych w Polsce regionów FADN o numerach: 785, 790, 795, 800 [15].

Mapa 3-1 Podział Polski na regiony FADN

Źródło: Rozporządzenie Komisji nr 1265/2008 z 16 grudnia 2008 r. zmieniające Rozporządzenie nr 1859/82 dotyczące wyboru gospodarstw przekazujących dane do celów określania dochodów gospodarstw rolnych [4].

Algorytm do przeprowadzenia klasyfikacji gospodarstw rolnych według zasad Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych został opracowany w IERiGŻ-PIB na podstawie odpowiednich wytycznych Unii Europejskiej – Decyzja Komisji EEC/85/377 z dnia 7 czerwca 1985 r. ustanawiająca Wspólnotową Typologię Gospodarstw Rolnych (Dz. U. L 220, 17.08.1985) [2], [7].

3.2. Zbiór indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w ramach Polskiego FADN

W zbiorze znajduje się 12 263 indywidualnych gospodarstw rolnych. Zbiór tych gospodarstw, z powodu wyłączenia jednostek z osobowością prawną, nie stanowi statystycznie reprezentatywnej próby dla pola obserwacji Polskiego FADN (patrz: Tabela 3.2-1).

Tabela 3.2-1 Rozkład badanych⁹ indywidualnych gospodarstw rolnych według typów rolniczych i klas wielkości ekonomicznej

		Klasy według ES6					RAZEM	
		Bardzo małe (< 4 ESU)	Małe (4 =< 8 ESU)	Srednio – małe (8 =< 16 ESU)	Srednio – duże (16 =< 40 ESU)	Duże (40 =< 100 ESU)		Bardzo duże (>= 100 ESU)
Typy według TF8	Uprawy polowe (AB)	405	767	923	850	217	32	3 194
	Uprawy ogrodnicze (C)	11	45	90	140	97	33	416
	Uprawy trwałe (E)	49	137	201	91	33	3	514
	Krowy mleczne (F)	40	169	393	325	24	0	951
	Zwierz. żyw. w sys. wypas. (G)	37	187	499	829	227	17	1 796
	Zwierz. ziarnożerne (H)	22	105	244	564	450	97	1 482
	Mieszane (I)	419	942	1 167	1 112	241	29	3 910
RAZEM	983	2 352	3 517	3 911	1 289	211	12 263	

Do zamieszczenia wyników gospodarstw pogrupowanych według kryterium zasobów ziemi, skłoniło nas duże zainteresowanie krajowych użytkowników, przyzwyczajonych do tego rodzaju statystyki powszechnie stosowanej w Polsce (m. in. w GUS).

Tabela 3.2-2 Rozkład badanych indywidualnych gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UR)

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych w ha	Liczba gospodarstw w próbie
bardzo małe (AXS)	UR <= 5	511
małe (AS)	5 <UR <= 10	1 462
średnio - małe (AMS)	10 <UR <= 20	3 455
średnio - duże (AML)	20 <UR <= 30	2 358
duże (AL)	30 <UR <= 50	2 267
bardzo duże (AXL)	UR > 50	2 210
RAZEM		12 263

⁹ Dane z tych gospodarstw posłużyły do wykonania opracowania.

4. Wyniki Standardowe FADN z próby indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość w 2009 r.

Przedstawione wyniki są średnimi arytmetycznymi dla określonej grupy gospodarstw rolnych. Ze względu na niereprezentatywność analizowanych danych w zestawieniach pominięto kolumnę charakteryzującą średnie dla próby gospodarstw indywidualnych.

W przypadku zmiennej: dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny (SE430) zaprezentowano wyniki tylko z gospodarstw rolnych, w których występują nakłady pracy własnej (SE015) (patrz: Tabela 4.1-8, Tabela 4.2-8 oraz Tabela 4.3-8).

4.1. Grupowanie gospodarstw rolnych według typów rolniczych (TF8)

Tabela 4.1-1 Próba gospodarstw według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwałe	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		3 194	416	514	951	1 796	1 482	3 910
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.1-2 Wybrane informacje o produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	17,1	39,8	16,0	15,2	24,3	44,1	16,7
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	1,964	4,489	3,080	1,937	2,043	2,022	1,841
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	4 321	9 875	6 776	4 271	4 495	4 449	4 050
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,568	1,760	1,552	1,876	1,894	1,727	1,709
SE016	Czas pracy własnej	godz.	3 449	3 871	3 414	4 128	4 166	3 799	3 759
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,396	2,729	1,528	0,061	0,149	0,295	0,132
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	872	6 004	3 362	143	329	650	291
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	53,0	6,1	15,5	26,3	34,5	32,3	29,9
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	19,3	0,6	2,3	6,9	10,9	8,0	8,9
SE035	Zboża	ha	34,83	2,70	2,01	9,48	12,18	26,72	19,22
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	13,53	0,51	0,63	0,73	1,16	3,66	4,47
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	1,24	1,32	0,26	0,03	0,04	0,10	0,19
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,33	0,33	11,61	0,01	0,02	0,02	0,09
SE055	Sady	ha	0,32	0,33	11,27	0,01	0,02	0,02	0,09
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,02	0,00	0,34	0,00	0,00	0,00	0,00
SE071	Uprawy pastewne	ha	2,47	0,74	0,56	15,90	20,98	1,47	5,67
SE072	Odłogi	ha	0,10	0,05	0,09	0,05	0,08	0,08	0,07
SE073	Ugory	ha	0,39	0,45	0,33	0,07	0,09	0,24	0,15
SE075	Lasy	ha	0,93	0,36	0,79	1,49	1,71	1,05	0,98
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	4,4	0,5	0,6	27,3	38,1	89,5	23,7
SE085	Krowy mleczne	LU	0,48	0,14	0,07	19,71	21,85	0,29	3,99
SE090	Pozostałe bydło	LU	1,32	0,09	0,29	7,09	15,00	1,23	5,00
SE095	Owce i kozy	LU	0,09	0,00	0,02	0,01	0,18	0,05	0,09
SE100	Trzoda chlewna	LU	1,86	0,23	0,04	0,35	0,79	74,65	12,80
SE105	Drób	LU	0,48	0,02	0,11	0,01	0,01	13,15	1,60
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	53,6	46,6	50,8	48,5	50,2	57,8	52,4
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	74,1	78,3	85,1	88,2	75,8	77,2	77,5
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	0,62	0,19	0,38	1,67	1,75	0,85	1,53
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	3 468	2 849	2 770	5 171	5 655	3 855	4 489

Tabela 4.1-3 Wartość produkcji według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE131	Produkcja ogółem	zł	168 500	482 780	150 776	129 472	171 667	385 573	133 836
SE135	Produkcja roślinna	zł	153 101	480 791	146 494	19 472	25 987	68 794	57 141
SE140	Zboża	zł	68 877	4 169	3 299	13 002	17 517	50 397	31 772
SE145	Rośliny białkowe	zł	1 268	74	86	105	179	638	617
SE146	Uprawy energetyczne	zł	168	0	0	0	0	35	103
SE150	Ziemniaki	zł	13 064	1 171	249	2 117	2 274	3 004	6 199
SE155	Buraki cukrowe	zł	10 361	121	496	786	2 111	3 721	5 175
SE160	Rośliny oleiste	zł	31 678	673	980	954	1 035	8 563	8 054
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	1 754	16	145	52	53	365	327
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	18 273	469 323	5 834	400	480	1 284	3 085
SE175	Owoce	zł	2 473	1 952	119 980	74	60	139	512
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE195	Uprawy pastwne	zł	660	342	151	1 846	2 086	222	871
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	4 525	2 951	15 274	137	191	426	426
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	13 000	1 305	2 065	109 012	144 210	314 788	75 196
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-311	-124	-153	1 812	4 078	2 848	594
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	1 375	292	157	90 933	114 431	922	14 986
SE220	Żywiec wołowy	zł	2 722	242	679	17 876	27 665	2 522	10 355
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	5 573	653	127	938	2 189	226 118	37 869
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	99	0	13	-4	189	71	118
SE235	Żywiec drobiowy	zł	2 535	54	31	-1	4	64 408	10 337
SE240	Jaja	zł	544	39	928	17	20	19 809	1 083
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	16	2	2	8	370	25	22
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	136	23	129	-756	-659	913	425
SE256	Pozostała produkcja	zł	2 398	684	2 217	988	1 470	1 991	1 500
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	1 214	652	733	1 383	1 479	2 179	2 142
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	9 628	1 665	1 074	20 609	27 647	47 603	24 942

Tabela 4.1-4 Koszty według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE270	Koszty ogółem	zł	156 434	371 011	130 844	108 422	149 204	311 839	122 224
SE275	Zużycie pośrednie	zł	110 419	257 077	58 417	80 371	111 415	266 784	94 532
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	74 668	127 496	33 257	55 582	79 364	226 193	70 134
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	12 424	38 715	3 190	2 923	4 052	5 449	4 960
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	3 351	345	792	1 049	1 268	1 800	2 054
SE295	Nawozy	zł	35 427	28 967	8 731	10 148	13 973	18 645	14 737
SE300	Środki ochrony roślin	zł	15 382	8 812	16 412	2 330	3 399	6 706	5 227
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	2 305	50 085	3 748	1 328	1 849	341	541
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	2 917	386	437	32 709	47 279	2 752	12 071
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 524	349	229	19 299	25 690	1 987	9 305
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	5 697	475	567	614	1 462	180 192	29 931
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 935	316	102	380	854	44 146	13 833
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	508	54	170	5 524	7 346	12 105	2 666
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	8	3	3	5	4	3	1
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	35 751	129 581	25 160	24 789	32 051	40 591	24 398
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	9 667	10 829	6 714	8 233	10 176	13 434	7 497
SE345	Energia	zł	17 649	104 107	11 890	10 404	14 312	18 826	11 070
SE350	Usługi	zł	3 949	6 391	1 988	3 009	3 650	2 885	2 596
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	4 487	8 254	4 568	3 143	3 912	5 446	3 235
SE360	Amortyzacja	zł	31 623	57 085	44 041	23 654	29 892	32 923	21 668
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	14 392	56 848	28 385	4 398	7 897	12 132	6 023
SE370	Wynagrodzenia	zł	6 797	49 621	25 509	1 074	2 606	6 397	2 562
SE375	Czynsze	zł	4 006	434	648	1 238	2 112	1 873	1 750
SE380	Odsetki	zł	3 590	6 794	2 228	2 086	3 179	3 861	1 712

Tabela 4.1-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw. w sys. wypas.	Zwierz. ziarnożerne	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwałe				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	56 649	4 728	12 857	23 212	31 844	31 776	30 599
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	3 040	119	393	269	483	463	912
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	21	0	0	1	0	8	8
SE612	Dopłaty za odłogowanie	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	3 019	119	393	268	483	455	904
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE620	Pozostałe dopłaty	zł	28 919	2 253	6 020	13 190	18 161	16 662	16 742
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	5 123	264	2 530	1 141	2 313	2 108	2 642
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	3 439	576	1 290	3 454	4 395	3 391	2 837
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	798	341	551	274	306	294	803
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	2 322	84	468	601	828	1 282	1 112
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE630	Płatności "decoupled"	zł	22 368	2 273	5 977	9 152	12 372	13 368	11 834
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0	0	0	0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	22 368	2 273	5 977	9 152	12 372	13 368	11 834
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 4.1-6 Salda dopłat i podatków według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	52 453	4 072	12 505	22 376	30 789	34 654	28 773
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	56 649	4 728	12 857	23 212	31 844	31 776	30 599
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-260	-22	887	184	189	4 421	-21
SE390	Podatki	zł	3 937	635	1 239	1 020	1 245	1 543	1 806
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-586	377	-1 162	98	116	-152	-242
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	1 555	1 020	1 154	1 705	2 323	2 664	1 259
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	8	0	0	0	8	0	18
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	2 149	643	2 316	1 606	2 214	2 816	1 519

Tabela 4.1-7 Dochód na gospodarstwo rolne według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE131	Produkcja ogółem	zł	168 500	482 780	150 776	129 472	171 667	385 573	133 836
SE275	Zużycie pośrednie	zł	110 419	257 077	58 417	80 371	111 415	266 784	94 532
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	52 453	4 072	12 505	22 376	30 789	34 654	28 773
SE410	Wartość dodana brutto	zł	110 534	229 774	104 865	71 477	91 040	153 443	68 076
SE360	Amortyzacja	zł	31 623	57 085	44 041	23 654	29 892	32 923	21 668
SE415	Wartość dodana netto	zł	78 911	172 689	60 824	47 823	61 148	120 519	46 408
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	14 392	56 848	28 385	4 398	7 897	12 132	6 023
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-586	377	-1 162	98	116	-152	-242
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	63 933	116 218	31 276	43 523	53 367	108 236	40 144

Tabela 4.1-8 Dochód na osobę według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	twale				
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE425	Wartość dodana netto na osobę peinozatrudnioną	zł/AWU	40 182	38 470	19 750	24 691	29 930	59 599	25 211
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę peinozatrudnioną rodziny	zł/FWU	40 787	66 048	20 155	23 196	28 114	62 677	23 495

Tabela 4.1-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE436	Aktywa ogółem	zł	1 289 587	1 126 441	1 026 674	914 557	1 214 578	1 355 418	902 128
SE441	Aktywa trwale	zł	1 164 213	1 033 566	921 734	836 961	1 103 433	1 191 280	811 241
SE446	Ziemia, uprawy trwale i kwoty produkcyjne	zł	766 642	179 355	547 456	420 355	552 096	617 529	491 947
SE450	Budynki	zł	152 643	651 916	207 807	188 429	252 874	348 163	170 706
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	242 249	201 910	165 836	170 185	221 952	207 535	132 640
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	2 679	386	635	57 991	76 511	18 053	15 947
SE465	Aktywa obrotowe	zł	125 375	92 874	104 940	77 597	111 145	164 138	90 887
SE470	Stado obrotowe	zł	5 844	552	875	18 265	33 155	71 940	24 838
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	51 162	9 785	69 214	27 737	37 916	37 460	33 650
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	68 369	82 537	34 851	31 595	40 075	54 738	32 399
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	110 100	284 839	83 597	61 990	106 804	125 784	52 841
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	81 658	231 546	56 951	46 819	83 190	93 580	38 751
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	28 442	53 292	26 646	15 171	23 613	32 204	14 089
SE501	Kapitał własny	zł	1 179 488	841 602	943 077	852 567	1 107 775	1 229 634	849 288

Tabela 4.1-10 Wskaźniki finansowe według typów rolniczych

Symbol	Zmienna	j.m.	Uprawy	Uprawy	Uprawy	Krowy	Zwierz. żyw.	Zwierz.	Mieszane
			polowe	ogrodnicze	trwale	mleczne	w sys. wypas.	ziarnożerne	
			(AB)	(C)	(E)	(F)	(G)	(H)	(I)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	65 344	44 249	-23 730	14 237	32 516	58 834	29 351
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	516 907	943 789	651 247	489 263	653 622	726 025	408 865
SE516	Inwestycje brutto	zł	50 525	61 403	36 094	28 767	47 557	50 609	24 941
SE521	Inwestycje netto	zł	18 902	4 318	-7 947	5 113	17 665	17 685	3 273
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	98 263	171 536	72 243	70 700	88 322	138 429	62 934
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	56 014	93 844	33 277	41 191	46 265	90 166	41 669

4.2. Grupowanie gospodarstw rolnych według wielkości ekonomicznej (ES6)

Tabela 4.2-1 Próba gospodarstw według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		983	2 352	3 517	3 911	1 289	211
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.2-2 Wybrane informacje o produkcji według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	3,1	5,9	11,7	24,9	57,6	183,0
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	1,330	1,654	1,904	2,158	2,809	6,980
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	2 927	3 639	4 190	4 748	6 186	15 359
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,270	1,522	1,705	1,845	1,957	1,899
SE016	Czas pracy własnej	godz.	2 793	3 347	3 751	4 058	4 306	4 180
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	0,061	0,132	0,199	0,313	0,852	5,081
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	134	291	439	689	1 880	11 179
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	9,0	14,0	23,5	43,8	77,3	171,3
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	1,3	2,7	5,9	13,9	29,6	70,1
SE035	Zboża	ha	5,56	8,40	13,77	25,97	47,43	107,42
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	0,73	1,46	3,02	6,76	15,13	41,13
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	0,07
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	0,22	0,30	0,43	0,53	0,65	1,53
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,25	0,44	0,67	0,50	1,06	3,06
SE055	Sady	ha	0,24	0,43	0,66	0,48	0,99	2,95
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,01	0,01	0,01	0,02	0,07	0,12
SE071	Uprawy pastewne	ha	2,01	3,24	5,43	9,58	12,44	16,28
SE072	Odłogi	ha	0,04	0,05	0,04	0,11	0,12	0,36
SE073	Ugory	ha	0,14	0,12	0,13	0,27	0,45	1,16
SE075	Lasy	ha	0,75	0,97	0,99	1,24	1,26	2,06
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	3,5	6,8	14,3	31,4	71,1	236,9
SE085	Krowy mleczne	LU	0,81	1,86	4,59	9,36	11,71	12,47
SE090	Pozostałe bydło	LU	0,85	1,75	3,61	7,11	9,10	10,78
SE095	Owce i kozy	LU	0,08	0,12	0,11	0,06	0,08	0,06
SE100	Trzoda chlewna	LU	1,01	2,22	4,52	12,26	45,59	188,13
SE105	Drób	LU	0,49	0,67	1,29	2,46	4,52	25,14
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	42,4	44,5	48,9	52,6	56,7	63,5
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	77,7	77,3	76,2	75,6	72,2	77,4
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	0,79	1,08	1,48	1,65	1,60	1,31
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	3 242	3 727	4 342	5 307	6 271	6 914

Tabela 4.2-3 Wartość produkcji według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE131	Produkcja ogółem	zł	33 462	58 808	104 613	214 599	485 935	1 601 331
SE135	Produkcja roślinna	zł	19 737	32 495	54 859	98 766	235 086	837 950
SE140	Zboża	zł	7 282	11 667	21 345	46 409	96 165	241 862
SE145	Rośliny białkowe	zł	208	345	479	826	1 200	2 041
SE146	Uprawy energetyczne	zł	32	17	78	98	185	112
SE150	Ziemniaki	zł	2 309	4 098	5 565	7 053	8 658	32 725
SE155	Buraki cukrowe	zł	81	631	2 591	6 395	15 339	38 985
SE160	Rośliny oleiste	zł	883	1 899	4 790	14 234	37 368	108 494
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	151	661	831	614	81	2 444
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	5 171	7 156	9 485	14 848	61 275	376 674
SE175	Owoce	zł	2 510	4 840	7 064	5 122	8 042	17 418
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0	0	0
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0	0	0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0	0	0
SE195	Uprawy pastewne	zł	327	422	702	1 324	1 424	3 634
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	781	758	1 929	1 844	5 351	13 562
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	12 419	25 172	48 405	113 966	248 169	753 863
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	-443	-372	582	1 884	3 599	8 159
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	2 172	5 459	16 554	44 284	71 437	85 687
SE220	Żywiec wołowy	zł	1 940	3 941	8 101	14 201	16 134	19 205
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	3 133	6 791	13 796	37 371	138 591	539 146
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	101	105	125	72	103	115
SE235	Żywiec drobiowy	zł	4 410	7 990	7 754	16 406	11 075	71 912
SE240	Jaja	zł	367	478	1 779	1 464	11 301	37 152
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	20	48	44	18	381	4
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	276	359	252	150	-854	642
SE256	Pozostała produkcja	zł	1 306	1 142	1 350	1 867	2 680	9 518
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	1 342	1 487	1 609	1 751	1 838	1 926
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	4 616	8 210	14 866	27 356	49 726	104 751

Tabela 4.2-4 Koszty według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE270	Koszty ogółem	zł	33 887	54 997	93 627	188 285	404 260	1 340 942
SE275	Zużycie pośrednie	zł	23 621	39 234	67 576	142 417	312 139	1 036 386
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	14 586	26 003	46 904	104 646	233 042	774 122
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	1 501	2 406	4 318	8 579	19 075	68 681
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	716	1 083	1 632	2 470	3 461	10 024
SE295	Nawozy	zł	3 060	5 447	11 140	24 941	52 146	141 858
SE300	Środki ochrony roślin	zł	1 333	2 353	4 552	9 652	21 293	56 295
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	628	725	1 591	2 059	7 657	54 442
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	2 499	4 694	9 719	20 883	30 881	37 141
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	2 252	4 123	7 460	13 093	14 928	16 824
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	5 130	9 491	13 750	33 820	91 606	378 649
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	1 542	2 967	5 302	11 992	31 848	75 224
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	426	882	1 831	4 708	10 382	37 035
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	10	5	3	3	1	20
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	9 035	13 231	20 672	37 771	79 096	262 264
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	2 714	3 900	6 127	10 942	20 323	55 852
SE345	Energia	zł	3 403	5 605	9 379	18 635	43 472	161 818
SE350	Usługi	zł	1 422	1 802	2 374	3 415	6 508	20 878
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	1 496	1 925	2 791	4 780	8 794	23 715
SE360	Amortyzacja	zł	8 878	12 774	20 656	34 496	61 281	150 529
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	1 388	2 990	5 395	11 372	30 840	154 027
SE370	Wynagrodzenia	zł	954	2 081	3 122	5 116	15 524	112 934
SE375	Czynsze	zł	225	424	1 030	2 716	6 682	18 096
SE380	Odsetki	zł	209	485	1 243	3 540	8 633	22 997

Tabela 4.2-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	11 014	15 177	23 526	43 401	78 356	168 281
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	217	665	1 039	1 988	1 550	627
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	1	4	9	10	18	46
SE612	Dopłaty za odlogowanie	zł	0	0	0	0	0	0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	216	661	1 030	1 978	1 532	581
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0	0	0	0	0	0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0	0	0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0
SE620	Pozostałe dopłaty	zł	6 831	8 687	12 547	22 590	41 802	86 283
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	961	1 389	1 899	3 472	6 831	15 106
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	1 085	1 679	2 494	4 003	5 914	10 034
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	2 163	1 276	339	195	159	347
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	221	377	747	1 626	3 325	7 689
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0	0	0
SE630	Płatności "decoupled"	zł	3 745	5 448	9 192	17 197	31 679	73 682
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0	0	0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	3 745	5 448	9 192	17 197	31 679	73 682
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0	0	0

Tabela 4.2-6 Salda dopłat i podatków według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	9 983	14 107	22 073	41 498	75 806	168 019
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	11 014	15 177	23 526	43 401	78 356	168 281
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	-373	-142	10	635	1 871	11 259
SE390	Podatki	zł	657	929	1 462	2 538	4 421	11 521
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-124	-443	-375	-518	1 156	-773
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	192	441	1 116	2 168	4 328	6 803
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	16	25	9	1	0	0
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	331	909	1 501	2 687	3 173	7 575

Tabela 4.2-7 Dochód na gospodarstwo rolne według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE131	Produkcja ogółem	zł	33 462	58 808	104 613	214 599	485 935	1 601 331
SE275	Zużycie pośrednie	zł	23 621	39 234	67 576	142 417	312 139	1 036 386
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	9 983	14 107	22 073	41 498	75 806	168 019
SE410	Wartość dodana brutto	zł	19 824	33 682	59 111	113 681	249 602	732 964
SE360	Amortyzacja	zł	8 878	12 774	20 656	34 496	61 281	150 529
SE415	Wartość dodana netto	zł	10 946	20 908	38 455	79 185	188 321	582 435
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	1 388	2 990	5 395	11 372	30 840	154 027
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-124	-443	-375	-518	1 156	-773
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	9 435	17 475	32 684	67 295	158 637	427 635

Tabela 4.2-8 Dochód na osobę według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU	8 228	12 643	20 194	36 693	67 038	83 442
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU	7 432	11 485	19 169	36 479	80 957	225 215

Tabela 4.2-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE436	Aktywa ogółem	zł	300 884	449 444	758 544	1 374 451	2 475 534	5 285 910
SE441	Aktywa trwałe	zł	276 329	408 548	686 676	1 241 363	2 218 938	4 619 036
SE446	Ziemia, uprawy trwałe i kwoty produkcyjne	zł	163 045	242 258	399 444	719 374	1 228 900	2 380 265
SE450	Budynki	zł	77 563	99 510	152 620	244 313	476 321	1 259 757
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	33 103	60 596	119 225	243 731	460 278	894 463
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	2 618	6 185	15 386	33 945	53 439	84 552
SE465	Aktywa obrotowe	zł	24 555	40 896	71 868	133 088	256 596	666 874
SE470	Stado obrotowe	zł	4 260	7 502	14 039	28 841	60 419	180 618
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	10 071	16 908	28 840	48 307	83 839	173 114
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	10 223	16 487	28 989	55 941	112 338	313 142
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	4 849	13 652	37 692	111 719	291 777	826 725
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	2 947	9 163	26 968	82 113	225 211	662 628
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	1 902	4 489	10 724	29 606	66 566	164 097
SE501	Kapitał własny	zł	296 035	435 792	720 852	1 262 733	2 183 756	4 459 185

Tabela 4.2-10 Wskaźniki finansowe według wielkości ekonomicznej

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(< 4 ESU)	(4 -< 8 ESU)	(8 -< 16 ESU)	(16 -< 40 ESU)	(40 -< 100 ESU)	(>= 100 ESU)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	-1 441	2 256	15 491	55 669	123 537	253 456
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	144 578	215 842	368 731	653 177	1 226 641	2 890 338
SE516	Inwestycje brutto	zł	2 030	7 204	19 343	49 336	124 980	235 749
SE521	Inwestycje netto	zł	-6 848	-5 570	-1 313	14 840	63 699	85 220
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	18 817	31 176	53 378	104 630	223 196	582 816
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	16 051	23 698	34 766	60 607	115 409	352 043

4.3. Grupowanie gospodarstw rolnych według powierzchni użytków rolnych (UAA6)

Tabela 4.3-1 Próba gospodarstw według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SYS03	Liczba gospodarstw w próbie		511	1 462	3 455	2 358	2 267	2 210
SYS04	Kurs wymiany jedn. monetarnej kraju członkowskiego na euro		4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276	4,3276

Tabela 4.3-2 Wybrane informacje o produkcji według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE005	Wielkość ekonomiczna	ESU	20,7	8,8	11,1	17,8	26,7	47,1
SE010	Nakłady pracy ogółem	AWU	2,943	1,838	1,845	1,976	2,058	2,506
SE011	Czas pracy ogółem	godz.	6 473	4 044	4 059	4 348	4 529	5 516
SE015	Nakłady pracy własnej	FWU	1,478	1,447	1,655	1,772	1,830	1,832
SE016	Czas pracy własnej	godz.	3 252	3 184	3 640	3 898	4 025	4 030
SE020	Nakłady pracy najemnej	AWU	1,464	0,391	0,190	0,204	0,229	0,674
SE021	Czas pracy najemnej	godz.	3 221	861	4 19	450	503	1 486
SE025	Powierzchnia użytkowanych użytków rolnych	ha	2,5	7,8	14,9	24,6	38,5	100,5
SE030	Powierzchnia dodzierżawionych użytków rolnych	ha	0,2	0,8	2,3	5,5	10,8	40,3
SE035	Zboża	ha	0,90	4,24	8,43	14,17	22,20	63,12
SE041	Pozostałe uprawy polowe	ha	0,16	0,64	1,41	2,76	4,96	20,72
SE042	Uprawy energetyczne	ha	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,08
SE046	Warzywa i kwiaty	ha	0,36	0,34	0,34	0,39	0,48	0,81
SE050	Winnice	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE054	Uprawy trwałe	ha	0,49	0,96	0,70	0,38	0,39	0,78
SE055	Sady	ha	0,46	0,92	0,69	0,38	0,38	0,75
SE060	Gaje oliwne	ha	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SE065	Pozostałe uprawy trwałe	ha	0,02	0,04	0,01	0,00	0,01	0,04
SE071	Uprawy pastewne	ha	0,42	1,51	3,83	6,73	10,21	14,00
SE072	Odłogi	ha	0,05	0,02	0,03	0,04	0,09	0,23
SE073	Ugory	ha	0,13	0,12	0,11	0,12	0,12	0,72
SE075	Lasy	ha	0,27	0,59	0,91	1,16	1,33	1,58
SE080	Zwierzęta ogółem	LU	21,3	7,7	15,3	26,4	39,1	49,0
SE085	Krowy mleczne	LU	0,30	1,34	4,04	7,01	9,80	9,42
SE090	Pozostałe bydło	LU	0,17	1,08	2,95	5,26	7,58	8,15
SE095	Owce i kozy	LU	0,01	0,03	0,04	0,08	0,17	0,15
SE100	Trzoda chlewna	LU	1,26	3,50	7,06	12,62	20,10	28,51
SE105	Drób	LU	19,55	1,62	1,00	1,33	1,19	2,57
SE110	Plon pszenicy	dt/ha	39,0	43,0	45,8	49,5	52,1	55,6
SE115	Plon kukurydzy	dt/ha	84,0	79,5	78,4	73,9	81,5	74,1
SE120	Obsada zwierząt	LU/ha	0,78	1,48	1,76	1,78	1,68	1,18
SE125	Wydajność mleczna krów	kg/krowę	3 026	3 616	4 388	4 935	5 510	5 922

Tabela 4.3-3 Wartość produkcji według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE131	Produkcja ogółem	zł	373 871	98 005	88 893	143 688	205 726	405 442
SE135	Produkcja roślinna	zł	212 829	70 605	39 192	55 131	75 839	228 760
SE140	Zboża	zł	1 312	5 858	12 414	22 939	38 337	123 548
SE145	Rośliny białkowe	zł	23	192	314	433	553	1 924
SE146	Uprawy energetyczne	zł	0	16	13	42	121	248
SE150	Ziemniaki	zł	728	2 832	4 588	5 895	7 059	12 154
SE155	Buraki cukrowe	zł	19	225	1 336	3 510	6 184	16 488
SE160	Rośliny oleiste	zł	69	390	1 212	3 414	8 824	52 518
SE165	Rośliny przemysłowe	zł	225	629	552	990	644	413
SE170	Warzywa i kwiaty	zł	201 897	46 985	9 311	12 156	7 385	10 122
SE175	Owoce	zł	4 613	10 820	7 542	3 794	3 596	5 174
SE180	Owoce cytrusowe	zł	0	0	0	0	0	0
SE185	Wina i winogrona	zł	0	0	0	0	0	0
SE190	Oliwki i olej z oliwek	zł	0	0	0	0	0	0
SE195	Uprawy pastewne	zł	93	210	498	846	1 374	1 982
SE200	Inne produkty pochodzenia roślinnego	zł	3 849	2 448	1 413	1 111	1 763	4 189
SE206	Produkcja zwierzęca	zł	159 565	26 726	48 647	87 188	127 908	172 889
SE211	Różnica wartości zwierząt	zł	1 313	376	695	1 031	1 667	2 097
SE216	Mleko i przetwory z mleka krowiego	zł	849	3 942	14 780	30 120	49 170	52 850
SE220	Żywiec wołowy	zł	440	2 600	6 732	10 885	15 225	14 746
SE225	Żywiec wieprzowy	zł	4 310	11 055	21 900	37 119	56 385	89 030
SE230	Żywiec barani i kozi	zł	18	32	45	87	198	162
SE235	Żywiec drobiowy	zł	117 404	6 100	4 814	7 980	5 412	12 391
SE240	Jaja	zł	30 700	2 765	429	1 105	1 452	3 966
SE245	Mleko i przetwory z mleka owczego i koziego	zł	10	18	42	29	252	15
SE251	Inne zwierzęta i produkty zwierzęce	zł	5 834	214	-95	-138	-186	-271
SE256	Pozostała produkcja	zł	1 477	674	1 054	1 368	1 978	3 794
SE260	Przekazania do gospodarstwa domowego	zł	1 175	1 392	1 603	1 793	1 894	1 543
SE265	Zużycie wewnętrzne	zł	1 310	6 191	13 181	22 024	31 237	41 318

Tabela 4.3-4 Koszty według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Srednio - małe	Srednio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE270	Koszty ogółem	zł	289 650	81 028	77 909	123 629	176 597	364 186
SE275	Zużycie pośrednie	zł	227 745	56 629	56 886	93 825	134 688	275 516
SE281	Koszty bezpośrednie	zł	161 190	33 364	40 038	68 925	100 920	204 828
SE285	Nasiona i sadzonki	zł	18 908	4 036	2 919	4 711	7 097	19 054
SE290	Nasiona i sadzonki własne	zł	210	657	1 141	1 589	2 359	5 034
SE295	Nawozy	zł	10 169	6 274	6 787	11 919	20 027	62 610
SE300	Środki ochrony roślin	zł	4 353	2 753	3 045	4 456	7 305	25 380
SE305	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji roślinnej	zł	23 190	4 723	1 399	1 858	1 712	2 479
SE310	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym	zł	555	2 924	8 448	15 276	23 188	24 734
SE315	Pasze dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym, wytworzone w gosp. rol.	zł	450	2 396	6 075	10 092	14 071	14 357
SE320	Pasze dla zwierząt ziarnożernych	zł	97 947	11 565	15 705	27 164	36 165	62 765
SE325	Pasze dla zwierząt ziarnożernych, wytworzone w gosp. rol.	zł	635	3 098	5 740	10 137	14 871	22 021
SE330	Pozostałe koszty bezpośrednie produkcji zwierzęcej	zł	6 065	1 087	1 732	3 538	5 421	7 800
SE331	Koszty bezpośrednie produkcji leśnej	zł	3	3	3	3	5	7
SE336	Koszty ogólnogospodarcze	zł	66 554	23 265	16 848	24 899	33 767	70 689
SE340	Koszty utrzymania maszyn i budynków	zł	7 944	4 023	5 078	7 603	10 620	20 214
SE345	Energia	zł	48 547	15 211	7 287	11 386	15 489	35 470
SE350	Usługi	zł	3 835	1 727	2 200	2 780	3 227	6 416
SE356	Pozostałe koszty ogólnogospodarcze	zł	6 228	2 304	2 283	3 130	4 431	8 589
SE360	Amortyzacja	zł	31 487	16 377	16 758	23 665	32 686	58 484
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	30 419	8 022	4 265	6 139	9 224	30 186
SE370	Wynagrodzenia	zł	26 638	6 902	3 037	3 276	3 760	13 673
SE375	Czynsze	zł	207	193	478	1 192	2 299	8 069
SE380	Odsetki	zł	3 574	927	749	1 670	3 164	8 444

Tabela 4.3-5 Dopłaty do działalności operacyjnej gospodarstwa według wielkości powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	3 143	9 290	15 131	25 099	36 953	101 852
SE610	Dopłaty do produkcji roślinnej	zł	194	684	775	1 340	1 355	2 411
SE611	Dopłaty wyrównawcze / płatności obszarowe	zł	0	0	2	5	12	30
SE612	Dopłaty za odlogowanie	zł	0	0	0	0	0	0
SE613	Pozostałe dopłaty do produkcji roślinnej	zł	194	684	773	1 335	1 343	2 381
SE615	Dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0
SE616	Saldo dopłat i kar do produkcji mleka	zł	0	0	0	0	0	0
SE617	Dopłaty do pozostałej produkcji bydłowej	zł	0	0	0	0	0	0
SE618	Dopłaty do produkcji owiec i kóz	zł	0	0	0	0	0	0
SE619	Pozostałe dopłaty do produkcji zwierzęcej	zł	0	0	0	0	0	0
SE620	Pozostałe dopłaty	zł	1 873	5 250	8 079	13 264	19 566	54 088
SE621	Dopłaty rolnośrodowiskowe	zł	209	581	975	1 645	2 661	10 058
SE622	Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (LFA)	zł	247	869	1 655	2 706	3 839	7 684
SE623	Inne dopłaty do rozwoju obszarów wiejskich	zł	997	1 665	687	329	206	362
SE625	Dopłaty do zużycia pośredniego	zł	56	178	400	739	1 451	4 207
SE626	Dopłaty do kosztów czynników zewnętrznych	zł	0	0	0	0	0	0
SE630	Płatności "decoupled"	zł	1 020	3 179	5 878	9 756	14 581	41 145
SE631	Jednolita płatność na gospodarstwo	zł	0	0	0	0	0	0
SE632	Jednolita płatność obszarowa	zł	1 020	3 179	5 878	9 756	14 581	41 145
SE640	Dodatkowe wsparcie	zł	0	0	0	0	0	0

Tabela 4.3-6 Salda dopłat i podatków według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	5 868	8 789	14 427	24 136	35 483	96 399
SE605	Dopłaty do działalności operacyjnej	zł	3 143	9 290	15 131	25 099	36 953	101 852
SE395	Saldo podatku VAT (z wyłączeniem podatku VAT od inwestycji)	zł	3 167	118	264	466	588	665
SE390	Podatki	zł	442	619	968	1 428	2 058	6 118
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-516	-244	-343	-160	-447	5
SE406	Dopłaty do inwestycji	zł	623	424	813	1 697	2 167	3 613
SE407	Rekompensaty za rezygnację z produkcji mleka	zł	0	5	18	2	16	0
SE408	Podatek VAT zapłacony od inwestycji	zł	1 139	673	1 173	1 860	2 630	3 608

Tabela 4.3-7 Dochód na gospodarstwo rolne według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE131	Produkcja ogółem	zł	373 871	98 005	88 893	143 688	205 726	405 442
SE275	Zużycie pośrednie	zł	227 745	56 629	56 886	93 825	134 688	275 516
SE600	Saldo dopłat i podatków dot. dział. operacyjnej	zł	5 868	8 789	14 427	24 136	35 483	96 399
SE410	Wartość dodana brutto	zł	151 994	50 166	46 435	73 999	106 521	226 325
SE360	Amortyzacja	zł	31 487	16 377	16 758	23 665	32 686	58 484
SE415	Wartość dodana netto	zł	120 508	33 788	29 677	50 334	73 836	167 841
SE365	Koszty czynników zewnętrznych	zł	30 419	8 022	4 265	6 139	9 224	30 186
SE405	Saldo dopłat i podatków dot. dział. inwestycyjnej	zł	-516	-244	-343	-160	-447	5
SE420	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego	zł	89 573	25 523	25 069	44 035	64 165	137 661

Tabela 4.3-8 Dochód na osobę według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE425	Wartość dodana netto na osobę pełnozatrudnioną	zł/AWU	40 954	18 380	16 087	25 472	35 871	66 982
SE430	Dochód z rodzinnego gospodarstwa rolnego na osobę pełnozatrudnioną rodziny	zł/FWU	60 597	17 637	15 152	24 853	35 068	75 093

Tabela 4.3-9 Bilans finansowy na koniec roku obrachunkowego według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE436	Aktywa ogółem	zł	653 894	451 623	592 296	906 078	1 325 530	2 497 795
SE441	Aktywa trwale	zł	580 314	407 121	536 077	817 648	1 194 762	2 242 959
SE446	Ziemia, uprawy trwale i kwoty produkcyjne	zł	96 223	186 779	300 670	454 209	675 040	1 390 169
SE450	Budynki	zł	371 560	155 605	140 285	193 268	249 699	343 218
SE455	Maszyny, urządzenia i śr. transportu	zł	111 413	60 154	81 395	145 017	232 678	467 924
SE460	Stado podstawowe (pleć żeńska)	zł	1 119	4 583	13 728	25 154	37 344	41 648
SE465	Aktywa obrotowe	zł	73 580	44 503	56 218	88 431	130 768	254 835
SE470	Stado obrotowe	zł	18 977	7 271	14 013	24 356	34 870	42 882
SE475	Zapasy produktów rolniczych	zł	6 413	17 475	21 161	31 003	45 724	93 177
SE480	Pozostałe aktywa obrotowe	zł	48 190	19 756	21 045	33 072	50 174	118 776
SE485	Zobowiązania ogółem	zł	136 325	42 519	23 201	53 472	99 361	268 592
SE490	Zobowiązania długoterminowe	zł	101 667	33 817	16 385	39 649	74 661	203 530
SE495	Zobowiązania krótkoterminowe	zł	34 658	8 702	6 817	13 823	24 700	65 062
SE501	Kapitał własny	zł	517 570	409 104	569 094	852 606	1 226 169	2 229 203

Tabela 4.3-10 Wskaźniki finansowe według powierzchni użytków rolnych

Symbol	Zmienna	j.m.	Bardzo małe	Małe	Średnio - małe	Średnio - duże	Duże	Bardzo duże
			(<=5 ha)	(5<=10 ha)	(10<=20 ha)	(20<=30 ha)	(30<=50 ha)	(>50 ha)
SE506	Zmiana wartości kapitału własnego	zł	19 525	-516	4 553	21 620	49 345	136 204
SE510	Średnia wartość kapitału gospodarstwa rolnego	zł	567 465	280 647	302 834	454 972	645 883	1 089 851
SE516	Inwestycje brutto	zł	23 682	14 486	11 624	24 068	47 581	114 345
SE521	Inwestycje netto	zł	-7 805	-1 892	-5 133	403	14 895	55 861
SE526	Przepływ pieniężny (1)	zł	118 441	40 596	41 643	68 687	99 693	202 585
SE530	Przepływ pieniężny (2)	zł	79 163	27 245	28 804	45 240	58 410	106 322

Literatura

- [1] Commission Decision 78/463/EEC: of 7 April 1978 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [2] Commission Decision 85/377/EEC: of 7 June 1985 establishing a Community typology for agricultural holdings.
- [3] Commission Regulation (EC) No 868/2008 of 3 September 2008 on the farm return to be used for determining the incomes of agricultural holdings and analysing the business operation of such holdings.
- [4] Commission Regulation (EC) No 1265/2008 of 16 December 2008 amending Regulation (EEC) No 1859/82 concerning the selection of returning holdings for the purpose of determining incomes of agricultural holdings.
- [5] FADN. An A to Z of methodology. Office for Official Publications of the European Communities. Luxemburg 1989.
- [6] Goraj L., Osuch D., Sierański W.: Plan wyboru próby gospodarstw rolnych Polskiego FADN od roku obrachunkowego 2008. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2007.
- [7] Goraj L., Osuch D.: Algorytmy do klasyfikacji gospodarstw rolnych według metodyki Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych z zastosowaniem współczynników SGM „2004”. Ekspertyza wykonana na potrzeby GUS, maszynopis IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2007.
- [8] http://ec.europa.eu/agriculture/rica/index_en.cfm.
- [9] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/definitions_variables/_EN_1.0_&a=d.
- [10] http://circa.europa.eu/Public/irc/agri/rica/library?l=/information_documentatio/basic_definitions/ricc_1256_2010_finalpdf/_EN_1.0_&a=d
- [11] RI/CC 1256 r. 6. Farm Return Data Definitions. EUROPEAN COMMISSION. Brussels October 2010.
- [12] RI/CC 1296. The weighting system for the EU-FADN results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels 1999.
- [13] RI/CC 882 Rev. 8.1. Definitions of Variables used in FADN standard results. EUROPEAN COMMISSION. Brussels 12 April 2007.
- [14] Regulation No 79/65/EEC of the Council of 15 June 1965 setting up a network for the collection of accountancy data on the incomes and business operation of agricultural holdings in the European Economic Community.
- [15] Skarżyńska A., Goraj L., Ziętek I.: Metodologia SGM “2002” dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce. IERiGŻ-PIB, Warszawa, 2005.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Druk i oprawa: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB